

Zvláště chráněné druhy rostlin

Olomouckého
kraje

www.kr-olomoucky.cz

Olomoucký kraj

Zvláště chráněné druhy rostlin

Olomouckého
kraje

Zvláště chráněné druhy rostlin Olomouckého kraje

© Olomoucký kraj, Jeremenkova 40a, 779 11 Olomouc

Text: Oddělení ochrany přírody Krajského úřadu Olomouckého kraje

© Fotografie: Josef Komárek, Radek Štencl, Václav Dvořák, Michal Hroneš, Jan Vrbický, Hana Kleinová, Jiří Ohryzek, Jiří Šafář, Tomáš Berka, Eva Stodolová, Michaela Hodulíková, Michal Ulrych, Petr Kovařík, Jaromír Maštera.

1. vydání

2012

ISBN 978-80-87535-05-9

Koncepce, grafická úprava a sazba: Palec s.r.o., Ostružnická 25, Olomouc

Na území České republiky roste více než 3500 druhů a poddruhů cévnatých rostlin. Mezi původní zástupce české flóry z nich patří přibližně 2 200. Zbylý počet jsou nepůvodní zplaňující druhy, které se u nás zabydlely už v dávné minulosti nebo se objevily teprve nedávno. Mezi našimi rostlinami nalezneme jak druhy, které se nekontrolovaně šíří, přičemž agresivně vytlačují původní druhy, tak druhy různou měrou ohrožené, vzácné a mizející z naší přírody. Zatímco první skupinu se snaží ochránci přírody potlačit či zcela zlikvidovat, druhou skupinu se snaží všemi způsoby chránit. Obě činnosti však stojí mnoho úsilí a finančních prostředků. V popředí zájmu však stojí ohrožené rostliny. Mají ale také podporu v zákoně? Ano, mají.

Vybraným ohroženým, vzácným nebo vědecky a kulturně významným druhům rostlin poskytuje zvláštní ochranu zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Hovoříme pak o zvláště chráněných rostlinách. Ty se dělí podle stupně ohrožení na kriticky ohrožené, silně ohrožené a ohrožené. Seznam rostlin zařazených do jednotlivých kategorií je obsažen ve vyhlášce MŽP č. 395/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Tato vyhláška vychází převážně z Červeného seznamu cévnatých rostlin pro území České a Slovenské republiky, který byl publikován již v roce 1978. Červený seznam je aktualizovaný přehled ohrožených druhů rostlin (i živočichů), který v ČR připravuje státní ochrana přírody ve spolupráci s vědeckými institucemi a odbornými nevládními organizacemi. Zatímco tento Červený seznam byl aktualizován v roce 2012, daná vyhláška prozatím novelizována nebyla. Podle aktuálního Červeného seznamu stojí na různém stupni ohrožení asi 60% všech původních rostlin v ČR, zatímco zákonem je chráněno méně než 20% těchto rostlin. Kromě této tzv. druhové ochrany zákon chrání rostliny a jejich stanoviště také pomocí tzv. územní ochrany, která spočívá ve vyhlášení zvláště chráněných území, jako jsou např. přírodní rezervace či přírodní památky.

V zákoně jsou dále stanoveny základní ochranné podmínky zahrnující zákazy určitých aktivit, které by mohly představovat ohrožení pro tyto zvláště chráněné druhy rostlin. Dle zákona jsou tak tyto rostliny chráněny ve všech svých podzemních a nadzemních částech a všech vývojových stádiích, chráněn je i jejich biotop. Je zakázáno tyto rostliny sbírat, trhat, vykopávat, poškozovat, ničit nebo jinak rušit ve vývoji. Zároveň je zakázáno je držet, pěstovat, dopravovat, prodávat, vyměňovat nebo nabízet za účelem prodeje nebo výměny. Zákon zároveň stanovuje podmínky pro případné povolení výjimky. Výjimkou se tedy povolují činnosti zákonem zakázané. Výjimku povoluje orgán ochrany přírody v případech, kdy jiný veřejný zájem převažuje nad zájmem ochrany přírody nebo v zájmu ochrany přírody. V případě zvláště chráněných druhů, které jsou předmětem ochrany také podle práva Evropských společenství (Natura 2000), jsou stanoveny ještě další podmínky pro případné povolení výjimky. Na území Olomouckého kraje patří mezi tyto evropsky významné druhy rostlin: hořeček mnohotvarý český, koniklec velkokvětý, matizna bahenní, sleziník nepravý a střevíčník pantoflíček.

Publikace popisuje 166 druhů a poddruhů zvláště chráněných rostlin, které se vyskytují v Olomouckém kraji. Jednotlivé rostliny jsou řazeny podle jejich stupňů ohrožení,

a tedy na kriticky ohrožené, silně ohrožené a ohrožené. V rámci těchto kategorií jsou dále členěny abecedně dle českých názvů. Česká a latinská jména jednotlivých rostlin vychází z publikace Klíč ke květeně ČR (Kubát a kol. 2002). V případě, že ve vyhlášce č. 395/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, je rostlina uvedena pod jiným jménem, je toto jméno uvedeno pod názvem rostliny dle Klíče. V popisu každé rostliny je uvedena příslušná čeleď (základní taxonomická kategorie hierarchické klasifikace organismů), doba květu (u plavuní, přesliček a kapradin jde o dobu zralosti výtrusů), základní biologické vlastnosti a informace o výskytu ve výškových stupních v ČR. Dále jsou popisovány údaje o stanovištních nárocích, rozšíření v kraji, případně jsou uvedeny příčiny ohrožení či jiné zajímavosti. Některé zvláště chráněné druhy nejsou popisovány samostatně, ale jsou pouze zmíněny v textu u blíže příbuzného druhu. Až na několik výjimek je každá rostlina doplněna fotografií.

Cílem této publikace je seznámit čtenáře se zákonem chráněnými rostlinami Olomouckého kraje. Jelikož se v našem regionu setkáme jak s teplými nížinami na Hané, tak s vysokými horami v Hrubém Jeseníku, je i počet těchto rostlin poměrně vysoký. Na území kraje se tak vyskytuje 45 kriticky ohrožených druhů a poddruhů cévnatých rostlin, 67 silně ohrožených a 54 ohrožených. Čtenář si tak udělá představu, s jakými druhy se v našem kraji může setkat a získá alespoň základní informace o jejich ohrožení či možnostech jejich ochrany. Protože je ochrana přírody v zájmu nás všech, věříme, že k ní alespoň malou měrou přispěje i tato příručka.

Kriticky ohrožené druhy

Foto: R. Štencel

Blatnice bahenní (*Scheuchzeria palustris*)

 Čeleď: blatnicovité (*Scheuchzeriaceae*)

 Kvete: květen – srpen

 Roste: pahorkatiny – hory

 Biologie: vytrvalá bylina, 10 – 20 cm

S touto kyselomilnou rostlinou se setkáme na místech stále či občas zaplavovaných, a to v zarůstajících jezírkách a vrchovištních šlencích. Zajímavostí je, že tato rostlina je pozůstatkem z doby ledové a je tak považovaná za glaciální reliktní. Roste pouze u Rejvízu a na Malém Jezerníku v Hrubém Jeseníku. Ohrožena by mohla být změnou vodních poměrů, eutrofizací a zarůstáním náletovými dřevinami.

Foto: M. Hroneš

Bledule letní (*Leucojum aestivum*)

Čeleď: amarylkovité (*Amaryllidaceae*)

Kvete: květen – červen

Roste: nížiny

Biologie: vytrvalá bylina, 30 – 60 cm

Roste na vlhkých loukách, v pobřežních křovinách a lužních lesích. Nalezneme ji vzácně pouze u Lipníka nad Bečvou, Milotic nad Bečvou a Zámorsk. Na snížení stavů tohoto druhu měly vliv meliorace a úpravy vodních toků v minulosti.

Bradáček srdčitý (*Listera cordata*)

Čeleď: vstavačovitě (*Orchidaceae*)

Kvete: květen – červenec

Roste: podhůří – hory

Biologie: vytrvalá bylina, 5 – 15 cm

Bradáček srdčitý roste v přirozených podmáčených smrčínách, okrajích vrchovišť a rašelinišť. Vyžaduje živinami chudé a kyselé půdy. Vyskytuje se vzácně na několika lokalitách na Králickém Sněžníku, Rychlebských horách a v Hrubém Jeseníku. Je citlivý na odvodnění a holosečné hospodaření v lesích.

Foto: J. Komárek

Hořec jarní (*Gentiana verna*)

Hořepniček jarní (*Calathiana verna*)

Čeled': hořcovité (*Gentianaceae*)

Kvete: duben – červenec

Roste: pahorkatiny – subalpínský stupeň

Biologie: vytrvalá bylina, 5 – 13 cm

Roste na horských mokravých skalách, terasách v karech či slatinných loukách. Preferuje minerálně bohaté půdy.

V Olomouckém kraji se vyskytuje pouze

v Medvědíím dole v Hrubém Jeseníku, ale jedná se pouze o několik kvetoucích jedinců.

Zbývá populace, která čítá tisíce rostlin, leží v Moravskoslezském kraji.

Foto: R. Štencel

Foto: R. Štencel

Hořec tečkovaný (*Gentiana punctata*)

Čeled': hořcovité (*Gentianaceae*)

Kvete: červenec – září

Roste: subalpínský stupeň

Biologie: vytrvalá bylina, 20 – 60 cm

Roste na horských loukách a pastvinách.

Hořec tečkovaný nalezneme vzácněji pou-

ze v Hrubém Jeseníku. Pro svou dekora-

tivnost může být ohrožen vytrháváním.

Foto: J. Komárek

Hořeček mnohotvarý český

(*Gentianella praecox* subsp. *bohémica*)

Hořeček český (*Gentianella bohémica*)

Čeled': hořcovité (*Gentianaceae*)

Kvete: srpen – říjen

Roste: pahorkatiny – hory

Biologie: dvouletá bylina, 10 – 50 cm

Roste na krátkostébelných loukách, pastvinách a ve světlých lesních lemech. Vzácná rostlina, kterou spatříme pouze u Horního Štěpánova a Protivanova. Je citlivý na absenci hospodaření, hromadění stařiny, zarůstání dřevinami či zalesňování lokalit. Vyžaduje narušování půdního povrchu.

Hrachor bahenní (*Lathyrus palustris*)

Čeled': bobovité (*Fabaceae*)

Kvete: červen - červenec

Roste: nížiny – podhůří

Biologie: vytrvalá bylina, 30 – 70 cm

Roste na podmáčených, slatinných nebo slabě zasolených loukách a v lemech nivních křovin. Setkáme se s ním u Horky nad Moravou a Kojetína. Negativně ho může ovlivnit nadměrné hnojení, odvodňování luk nebo úpravy břehů vodních toků.

Foto: V. Dvořák

Hruštička prostřední (*Pyrola media*)

 Čeleď: hruštičkovité (*Pyrolaceae*)

 Kvete: červen – srpen

 Roste: pahorkatiny – hory

 Biologie: vytrvalá bylina, 10 – 30 cm

Roste v polostinných lesích a jejich okrajích či na krátkostébelných horských loukách. Nalezneme ji v okolí České Vsi a udávána je také z okolí Vysokých Žibřidovic. Ohrožena může být převedením polostinného lesa na zapojenější porost či přímou destrukcí lokality.

Foto: J. Komárek

Foto: V. Dvořák

Jelení jazyk celolistý (*Phyllitis scolopendrium*)

Jazyk jelení (Phyllitis scolopendrium)

 Čeleď: sleziníkovité (*Aspleniaceae*)

 Kvete: červenec – říjen

 Roste: pahorkatiny – podhůří

 Biologie: vytrvalá bylina, 15 – 60 cm

Roste na vlhkých a zastíněných vápencových skalách. Tuto kapradinu nalezneme pouze na dvou lokalitách, a to u Hranic a Lipové-lázní. Ohrožena je destrukcí stanoviště, např. těžbou vápence či změnou mikroklimatu vlivem těžby stromů.

Foto: V. Dvořák

Jestřábník velkoubořný

(*Hieratium macranthum*)

Chlupáček velkoubořný (*Pilosella macrantha*)

Čeleď: hvězdnicovité (*Asteraceae*)

Kvete: červen – srpen

Roste: pahorkatiny

Biologie: vytrvalá bylina, 5 – 25 cm

Roste na travnatých stráních nebo ve světlých doubravách a borech. Vzácný druh jestřábníku, se kterým se můžeme setkat u Slatinek na Prostějovsku.

Kapradina hrálovitá

(*Polystichum lonchitis*)

Čeleď: kapraďovité (*Dryopteridaceae*)

Kvete: červen – září

Roste: hory – subalpínský stupeň

Biologie: víceletá bylina, 10 – 50 cm

Roste na vlhčích skalnatých stanovištích, v lesních světlínách a v kosodřevině. Preferuje vápencové podloží. S touto vzácnou kapradinou se setkáme pouze v přírodní rezervaci Břidličná v Hrubém Jeseníku nebo vápencových lomech u Černé Vody a Branné. Ohrožena je změnou a poškozením biotopů, jako je např. těžba dřeva, eroze či sešlap. Vzácně roste v Hrubém Jeseníku také její příbuzná kapradina Braunova (*Polystichum braunii*), která patří mezi silně ohrožené druhy. Roste ve stinných suťových lesích.

Foto: R. Štencel

Kandík psí zub (*Erythronium dens-canis*)

Čeleď: liliovité (*Liliaceae*)

Kvete: březen – duben

Roste: pahorkatiny

Biologie: vytrvalá bylina, 10 – 30 cm

Roste ve světlých listnatých lesích. Snad přirozený výskyt v ČR je pouze na vrchu Medník v dolním Posázaví. V Olomouckém kraji tuto růžovofialově kvetoucí rostlinu nalezneme v přírodní památce Třesín u Mladče, kde se ale nejedná o přirozený výskyt.

Kotvice plovoucí (*Trapa natans*)

Čeleď: kotvicovité (*Trapaceae*)

Kvete: červen – srpen

Roste: nížiny – pahorkatiny

Biologie: jednoletá bylina, 50 – 300 cm

Tuto vodní rostlinu nalezneme v rybnících, tůňích, mrtvých ramenech, umělých nádržích či mírně tekoucích vodách. Je světlomilná. Roste pouze na rybníku v Kojetíně. Je citlivá na nadměrné převápnění, ale snáší intenzivní hospodaření na rybnících.

Foto: J. Šafář

Foto: R. Štencel

Lipnice alpská (*Poa alpina*)

Čeleď: lipnicovité (*Poaceae*)

Kvete: červenec – srpen

Roste: hory – subalpínský stupeň

Biologie: vytrvalá bylina, 15 – 50 cm

Roste ve skalních štěrbinách či na kamenitých svazích. Tuto lipnici nalezneme na území Olomouckého kraje pouze u turistické chaty Švýcárna v Hrubém Jeseníku. Ohrožena může být vyrýpáváním.

Foto: J. Komárek

Lněnka Dollinerova (*Thesium dollineri*)

Čeleď: santálovité (*Santalaceae*)

Kvete: duben - září

Roste: nížiny – pahorkatiny

Biologie: jednoletá nebo vytrvalá bylina,
10 – 20 cm

Jde o druh suchých mezí, úhorů a stepních strání. Přednost dává vápnitým podkladům. Vyhovuje jí nízkostébelná vegetace. Roste pouze u Slatinek, Vranovic a Smržic na Prostějovsku. Ohrožena je eutrofizací prostředí či příliš velkým množstvím nahromaděné biomasy.

Lýkovec vonný (*Daphne cneorum*)

Čeleď: vrabečnicovité (*Thymelaeaceae*)

Kvete: duben - červen

Roste: nížiny – pahorkatiny

Biologie: keřík, 10 – 30 cm

Roste ve světlých a suchých listnatých leších a jejich okrajích. Tento dekorativní keřík nalezneme u Mostkovic, Myslejovic a Slatinic. Lýkovec je také udáván z okolí Hynčiny. Ohrožen může být zalesňováním lokalit, holosečným hospodařením v lesích či vyrýpáváním.

Foto: J. Komárek

Matizna bahenní (*Angelica palustris*)

Matizna bahenní (*Oristecum palustre*)

 Čeleď: miříkovité (*Apiaceae*)

 Kvete: červenec – srpen

 Roste: nížiny

 Biologie: jednoletá až víceletá bylina, 70 – 140 cm

Roste na vlhkých slatinných loukách, v příkopech a na březích potoků. Vyžaduje trvale vysokou hladinu spodní vody, nesnáší však dlouhodobější zaplavení. V celé ČR roste pouze na dvou lokalitách. Záchranným programem byla obnovena vymírající populace u Hrdibořic a také byla provedena reintrodukce na Černovířské slatiniště u Olomouce. Druh je ohrožen odvodňováním a zarůstáním lokalit.

Foto: J. Vrbický

Měkkílka jednolistá (*Malaxis monophyllos*)

 Čeleď: vstavačovitě (*Orchidaceae*)

 Kvete: červen – červenec

 Roste: pahorkatiny – hory

 Biologie: vytrvalá bylina, 8 – 30 cm

Roste ve vlhkých a mladých sukcesních stádiích listnatých i jehličnatých lesů či okrajích lesních cest, a to vždy s řídkým bylinným patrem. Velmi vzácná orchidej zaznamenaná pouze na jediné lokalitě u Branné. Protože biotopem této orchideje jsou obvykle nevyhnané a „nevzhledné“ porosty, je tak ohrožena jejich likvidací nebo rekultivací.

Mochna jahodovitá (*Potentilla sterilis*)

Mochna jahodníkovekvětá (*Potentilla sterilis*)

 Čeleď: růžovité (*Rosaceae*)

 Kvete: duben – květen

 Roste: nížiny

 Biologie: vytrvalá bylina, 2 – 10 cm

Roste v prosvětlených lesích, v křovinách či lesních lemech. Tento velmi vzácný druh, který v celé ČR roste pouze na několika málo místech na Moravě, nalezneme v okolí Slatinek a Slatinic. Ohrožena je zarůstáním lokalit.

Foto: V. Dvořák

Foto: V. Dvořák

lokalitě u Vranovic-Kelčic, další lokality jsou až v Bílých Karpatech. Ohrožena může být zalesněním či zarůstáním lokalit.

Mochna malokvětá

(*Potentilla micrantha*)

Mochna drobnokvětá (*Potentilla micrantha*)

Čeled': růžovité (*Rosaceae*)

Kvete: březen - květen

Roste: pahorkatiny

Biologie: vytrvalá bylina, 2 – 10 cm

Nalezneme ji na zastíněnějších místech, v křovinách, na lesních okrajích či lesních cestách. Roste pouze na jediné

Ostřice pochvatá (*Carex vaginata*)

Čeled': šáchorovité (*Cyperaceae*)

Kvete: červen – červenec

Roste: subalpínský stupeň

Biologie: vytrvalá bylina, 10 – 40 cm

Roste na podmáčených místech, na rašelinných loukách, prameništích či skalnatých místech podél potoků. Roste vzácně na několika lokalitách v Hrubém Jeseníku. Ohrožena může být změnami vodního režimu lokalit.

Foto: R. Štencel

Ostřice skalní (*Carex rupestris*)

 Čeleď: šáchorovité (*Cyperaceae*)

 Kvete: červen – červenec

 Roste: subalpínský stupeň

 Biologie: vytrvalá bylina, 10 – 20 cm

Roste ve skalních štěrbinách. Vyhledává bazický podklad. Tuto rostlinu nalezneme pouze na Červené hoře v Hrubém Jeseníku. Její existence může být ohrožena vyrýváním. Rostlina je považovaná za glaciální relik. Na stejné lokalitě se také setkáme s kriticky ohroženou ostřicí tmavou (*Carex atrata*), kterou také jinde v Olomouckém kraji nenalezneme.

Foto: R. Štencl

Foto: M. Hroneš

Ploščník evropský (*Cimicifuga europaea*)

 Čeleď: pryskyřníkovité (*Ranunculaceae*)

 Kvete: červenec – srpen

 Roste: pahorkatiny – podhůří

 Biologie: vytrvalá bylina, 80 – 200 cm

Roste v zastíněných listnatých nebo smíšených leších, stržích a roklínách, a to na vlhkých humózních půdách na vápenci. Roste pouze u Zkamenělého zámku u Javoříčka. Ochrana spočívá v šetrném lesním hospodaření, především v zachování přirozené dřevinné skladby bez holosečí.

Foto: H. Kleinová

Potočnice drobnolistá (*Nasturtium microphyllum*)

Potočnice malolistá (Nasturtium microphyllum)

Čeleď: brukvovité (*Brassicaceae*)

Kvete: červen – srpen

Roste: nížiny

Biologie: vytrvalá bylina, 20–70 cm

Tato vzácná vodní rostlina roste na březích potoků, rybníků a vodních příkopů. V celé ČR ji nalezneme pouze u Hrdibořic a Bedihoště. Ohrožena by mohla být především úpravou břehů či změnou vodních poměrů.

Prstnatec plamatý pravý (*Dactylorhiza maculata* subsp. *maculata*)

Prstnatec plamatý (Dactylorhiza maculata)

Čeleď: vstavačovitě (*Orchidaceae*)

Kvete: červen – červenec

Roste: pahorkatiny – hory

Biologie: vytrvalá bylina, 30 – 60 cm

V celé republice velmi vzácný druh rostoucí na slatiništích a velmi vzácně na rašeliníštích. V Olomouckém regionu tato orchidej roste pouze na rašeliníšti Rejvív v Hrubém Jeseníku. Ohrožením pro tuto rostlinu je odvodňování lokalit a následné zarůstání náletovými dřevinami.

Foto: J. Vrbický

Prustka obecná (*Hippuris vulgaris*)

Čeleď: prustkovité (*Hippuridaceae*)

Kvete: květen – červenec

Roste: nížiny – pahorkatiny

Biologie: vytrvalá bylina, 5–150 cm

Roste na okrajích a březích rybníků, tůní nebo odvodňovacích kanálů. Nalezneme ji u Hlušovic, Kožušan, Náměště na Hané a Štítů. Udávána byla také u Horky nad Moravou. Ohrožena je intenzivním rybníčním hospodařením, regulací vodních toků či zánikem slepých říčních ramen.

Přeslička různobarvá (*Equisetum variegatum*)

Cídívka peřestá (*Hippochaete variegata*)

Čeleď: přesličkovité (*Equisetaceae*)

Kvete: květen – září

Roste: nížiny – hory

Biologie: vytrvalá bylina, 5 – 40 cm

Tato drobná přeslička se vyskytuje na slatiništích, prameništích či březích pískoven a štěrkoven. V regionu se vyskytuje u Mohelnice na náplavech Moravičanského jezera, udávána je také z Nemilan u Olomouce. Jedná se o konkurenčně slabý druh, který je ohrožen jak přirozenou sukcesí, tak odvodněním či přímým zničením lokality.

Foto: V. Dvořák

Foto: R. Štencl

Puchýřník sudetský (*Cystopteris sudetica*)

Čeleď: papratkovité (*Woodsiaceae*)

Kvete: červenec – srpen

Roste: podhůří – hory

Biologie: vytrvalá bylina, 10 – 20 cm

Roste v horských lesích, kde ho můžeme najít převážně na holé zemi, ale vyskytuje se i ve skalních štěrbinách či na tlejícím dřevě. Nalezneme ho na bazických i kyselých substrátech. Až do roku 2010 byl v celé ČR považován za vyhynulý druh. Nově byl nalezen v Hrubém Jeseníku v lesnaté části pod Malým Bradlem. Ohrožen může být nešetrným lesnickým hospodařením a změnou mikroklimatických podmínek.

Foto: T. Berka

Řečanka menší (*Najas minor*)

Řečanečka menší (*Caulinia minor*)

Čeleď: řečankovité (*Najadaceae*)

Kvete: červen – srpen

Roste: nížiny – pahorkatiny

Biologie: jednoletá bylina, 5 – 20 cm

Roste v rybnících, zatopených pískovnách, mrtvých říčních ramenech či poříčních tůňích. Preferuje minerálně bohaté vody s bahnitým dnem. Roste pouze ve vodní nádrži Poděbrady u Horky nad Moravou.

Řeřišnice hořká Opizova

(*Cardamine amara* subsp. *opicii*)

Řeřišnice Opizova (*Cardamine opizii*)

Čeleď: brukvovité (*Brassicaceae*)

Kvete: duben – červenec

Roste: hory – subalpínský stupeň

Biologie: vytrvalá bylina, 10 – 60 cm

Roste na horských prameništích, mokvavých skalních stěnách či březích potoků. Tuto rostlinu nalazeme vzácně v Hrubém Jeseníku a na Králickém Sněžníku. Řeřišnice může být ohrožena vytrháváním.

Foto: J. Komárek

Řeřišnice rýtolistá

(*Cardamine resedifolia*)

 Čeleď: brukvovité (*Brassicaceae*)

 Kvete: květen – červenec

 Roste: hory – subalpínský stupeň

 Biologie: vytrvalá bylina, 5 – 15 cm

Roste ve vlhkých skalních štěrbinách, na teráskách a sutích. Vzácná rostlina rostoucí na několika lokalitách v Hrubém Jeseníku. Negativně ji může ovlivnit zvýšený zvěstín nebo sešlap.

Foto: R. Štencl

Foto: J. Vrbický

Sítina tmavá (*Juncus atratus*)

 Čeleď: sítinovitě (*Juncaceae*)

 Kvete: červenec – září

 Roste: nížiny – pahorkatiny

 Biologie: vytrvalá bylina, 30 – 100 cm

Roste na zaplavovaných loukách s vysokou hladinou podzemní vody. V celé ČR velmi vzácný druh, který se v regionu vyskytuje pouze u Horky nad Moravou. Jde o konkurenčně slabou rostlinu, která je citlivá na odvodnění a zarůstání lokalit. Vyhledává rozvolněné luční porosty.

Foto: J. Komárek

málně však na polozastíněných skalkách v řídkých borech. Tento sleziník nalezneme u Habartic, Chrástic, Raškova a Rudy nad Moravou. Příčinou ohrožení je zarůstání hadcových skalek, vysazování smrků, nadměrné zastínění a opad jehličí (zejména smrku), který zanáší skalní štěrby.

Sleziník nepravý

(*Asplenium adnigrum*)

Sleziník klamný (*Asplenium adnigrum*)

Čeled': sleziníkovité (*Aspleniaceae*)

Kvete: červenec – září

Roste: pahorkatiny – hory

Biologie: vytrvalá bylina, 8 – 20 cm

Tato kapradina roste výhradně na skalních hadcových stanovištích. Nalezneme ji na osluněných i zastíněných místech, opti-

Starček bažinný pravý

(*Senecio paludosus* subsp. *paludosus*)

Starček bažinný (*Senecio paludosus*)

Čeled': hvězdnicovité (*Asteraceae*)

Kvete: červenec – srpen

Roste: nížiny – podhůří

Biologie: vytrvalá bylina, 50 – 200 cm

Roste na osvětlených bažinatých místech, na vlhkých loukách, slatinách, v lemových společenstvech lužních lesů, na březích pomalu tekoucích i stojatých vod a v pobřežních křovinách. Tato rostlina je zaznamenána v okolí Domašova nad Bystřicí, Moravského Berounu a ve vojenském újezdu Libavá. Jedná se o konkurenčně silný druh, který není příliš citlivý k zarůstání lokalit. Druh je ohrožen změnami a likvidací vhodných biotopů jako je odvodňování bažin, regulace vodních toků či likvidace břehových porostů. Z lužního lesa u Lobodice je také udáván podobný druh starček poříční (*Senecio sarracenicus*, syn. *S. fluviatilis*), který je řazen mezi silně ohrožené druhy. Roste v pobřežních křovinách.

Foto: V. Dvořák

Šabřina tatarská (*Conioselinum tataricum*)

 Čeleď: miříkovité (*Apiaceae*)

 Kvete: červenec – září

 Roste: hory – subalpínský stupeň

 Biologie: vytrvalá bylina, 40 – 120 cm

Roste na polostinných skalách, v karech, nivách či lesích. Tuto mrkvovitou rostlinu nalezneme pouze v přírodní rezervaci Šumárník v Hrubém Jeseníku.

Foto: M. Ulrych

Foto: V. Dvořák

Vratička heřmánkolistá

(*Botrychium matricarifolium*)

 Čeleď: jazykovité (*Ophioglossaceae*)

 Kvete: květen – červenec

 Roste: nížiny – subalpínský stupeň

 Biologie: vytrvalá bylina, 6 – 20 cm

Tato kapradina roste na pastvinách, suchých loukách nebo světlých lesích. Preferuje kyselé a minerálně chudé půdy. Velmi vzácná kapradina, která je udávána z okolí Písečné na Jeseníku. Vratička rostla i v Hrubém Jeseníku, kde je však od roku 2005 neznámá. Je citlivá na eutrofizaci a zarůstání stano-
viště.

Foto: R. Štencel

Vrba bylinná (*Salix herbacea*)

 Čeled': vrbovité (*Salicaceae*)

 Kvete: červen – červenec

 Roste: subalpínský stupeň

 Biologie: keř, 2 – 10 cm

Tato vzácná a drobná vrba se vyskytuje na vlhkých skalách, ve skalních štěrbinách, na sněžných políčkách či alpínských holích. Roste pouze na Tabulových kamenech v Hrubém Jeseníku. Ohrožena může být vytrháváním.

Vrba laponská (*Salix lapponum*)

 Čeled': vrbovité (*Salicaceae*)

 Kvete: červen

 Roste: subalpínský stupeň

 Biologie: keř, 70 – 150 cm

Tento keř, který je pozůstatkem z doby ledové (glaciální relikv), nalezneme na místech s dlouho ležící sněhovou pokrývkou, na vrchovištích, horských prameništích nebo vysokobylinných nívách. Roste pouze v blízkosti Tabulových kamenů v Hrubém Jeseníku. Populace je tvořena pouze samičími rostlinami. Tento druh může být ohrožen změnou vodního a sněhového režimu lokality.

Foto: R. Štencel

Vstavač trojzubý (*Orchis tridentata*)

 Čeleď: vstavačovité (*Orchidaceae*)

 Kvete: květen – červen

 Roste: pahorkatiny

 Biologie: vytrvalá bylina, 15 – 40 cm

Vstavač trojzubý je vápnomilná a světlomilná rostlina, která roste na osluněných loukách a pastvinách či křovinatých stráních. V regionu ho nalezneme pouze na jediné lokalitě u Krčmaně na Olomoucku. Druh ohrožuje kromě hnojení a absence hospodaření na lokalitách také vyrývání. Lokality vyžadují pravidelné sečení, případně krátkodobou pastvu ovcí a koz.

Foto: T. Berka

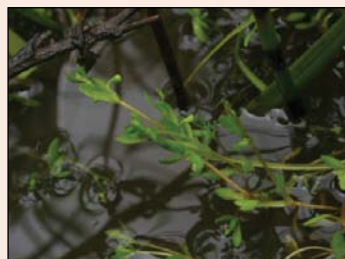

Foto: V. Dvořák

Zdrojovka hladkosemenná (*Montia fontana*)

Zdrojovka pramenišní (*Montia fontana*)

 Čeleď: šruchovité (*Portulacaceae*)

 Kvete: červen – září

 Roste: podhůří – subalpínský stupeň

 Biologie: vytrvalá bylina, 5 – 20 cm

Roste na nevápnitých horských prameništích, v potočnických stružkách či lučních příkopech. Zdrojovku hladkosemennou nalezneme pouze na několika místech v Hrubém Jeseníku a na Staroměstsku. Ohrožena může být znečišťováním a změnou vodního režimu pramenišť, rozšlapáváním při pastvě dobytka či zarůstáním lokalit.

Zimozelen okoličnatý (*Chimaphila umbellata*)

Zimozelen okoličatý (*Chimaphila umbellata*)

 Čeleď: hruštičkovité (*Pyrolaceae*)

 Kvete: červen – srpen

 Roste: nížiny – pahorkatiny

 Biologie: polokeš, 10 – 25 cm

Roste v suchých světlých lesích, zvláště v borech. Je udáván z okolí Nedvězí a Troubelic na Olomoucku. Jedná se o světlomilný druh, jehož ohrožení spočívá ve změnách lesního hospodaření, které vede ke zvýšení zápoje stromového patra.

Foto: J. Komárek

Foto: R. Štencel

Zvonek okrouhlolistý sudetský

(*Campanula rotundifolia* subsp. *sudetica*)

Zvonek sudetský (*Campanula sudetica*)

Čeleď: zvonkovité (*Campanulaceae*)

Kvete: červen – červenec

Roste: hory – subalpínský stupeň

Biologie: vytrvalá bylina, 5 – 20 cm

Nalezneme ho na skalách, skalnatých svazích a sutích. Roste pouze na několika místech v Hrubém Jezeňku. Ohrožen může být vyrýpáním.

Židovíník německý (*Myricaria germanica*)

Čeleď: tamaryškovité (*Tamaricaceae*)

Kvete: červen – srpen

Roste: podhůří – hory

Biologie: keř, 60 – 220 cm

Roste na zaplavovaných štěrkových a písčitých náplavech potoků a řek, druhotně také na haldách a odkalištích. Vyhledává slunná místa. Je udáván ze štěrkového náplavu řeky Bečvy u Hustopečí nad Bečvou. Židovíník je velmi vzácná rostlina, která je ohrožena jak zásahy do vodních toků, které zapříčiní vymizení štěrkových a písčitých náplavů, tak splachy hlín.

Foto: J. Komárek

Silně ohrožené druhy

Foto: M. Hroneš

Česnek hranatý (*Allium angulosum*)

 Čeled': česnekovité (*Alliaceae*)

 Kvete: červenec – září

 Roste: nížiny

 Biologie: vytrvalá bylina, 20 – 45 cm

Roste na vlhkých slatinných loukách a travnatých březích řek. S česnekem hranatým se setkáme vzácně v Litovelském Pomoraví a u Kojetína. Ohrožení spočívá v hnojení, odvodňování a zarůstání lokalit.

Foto: J. Komárek

Hladýš pruský (*Laserpitium prutenicum*)

Čeleď: miříkovité (*Apiaceae*)

Kvete: červenec – září

Roste: nížiny – podhůří

Biologie: vytrvalá bylina, 30 – 100 cm

Roste na slatinných a rašelinných loukách, ve světlých lesích, a to na střídavě vlhkých půdách. Tuto miříkovitou rostlinu nalezneme častěji ve vojenském prostoru Libavá, na několika lokalitách na Prostějovsku, u Libiny, Vidnavy a v Litovelském Pomoraví. Druh může být ohrožen zarůstáním a změnou vlhkostních poměrů lokalit. U nelesných lokalit je vhodná pravidelná seč.

Hořec hořepník (*Gentiana pneumonanthe*)

Hořepník luční (*Pneumonanthe vulgaris*)

Čeleď: hořcovité (*Gentianaceae*)

Kvete: červen – září

Roste: nížiny – podhůří

Biologie: vytrvalá bylina, 15 – 55 cm

Roste na střídavě vlhkých loukách a pastvinách či v lesních světlínách a lemech. Roste u Dolan, Horního Štěpánova, Skřípova, v Litovelském Pomoraví a ve vojenském prostoru Libavá. Ohrožen je odvodněním, eutrofizací a zarůstáním lokalit.

Foto: J. Komárek

Hořec panonský (*Gentiana pannonica*)

Hořec šumavský (*Gentiana pannonica*)

 Čeleď: hořcovité (*Gentianaceae*)

 Kvete: červenec – září

 Roste: hory – subalpínský stupeň

 Biologie: vytrvalá bylina, 10 – 90 cm

Roste na horských loukách a pastvinách, v nivách horských potoků, kolem cest nebo na lesních světlinách. S tímto druhem se setkáme pouze v Hrubém Jeseníku, kde je však nepůvodní. Původní výskyt hořce panonského v ČR je pouze na Šumavě.

Foto: R. Štencel

Foto: R. Štencel

Hořeček nahořklý pravý

(*Gentianella amarella* subsp. *amarella*)

Hořeček nahořklý (*Gentianella amarella*)

 Čeleď: hořcovité (*Gentianaceae*)

 Kvete: červenec – říjen

 Roste: nížiny – hory

 Biologie: dvouletá bylina, 15 – 55 cm

Roste na suchých travnatých pastvinách, v opuštěných vápencových lomech či lesních lemech. Tento hořeček nalezneme pouze na sjezdovkách na Červenohorském sedle v Hrubém Jeseníku. Je citlivý na absenci hospodaření, hromadění stařiny, zarůstání dřevinami či zalesňování lokalit. Vyžaduje narušování půdního povrchu.

Foto: H. Kleinová

Foto: J. Šafář

Hvězdoš podzimní (*Callitriche hermaphroditica*)

Čeleď: hvězdošovité (*Callitrichaceae*)

Kvete: červen – září

Roste: nížiny – podhůří

Biologie: jednoletá bylina, 10 – 60 cm

Tato ponořená vodní rostlina se vyskytuje v mezotrofních jezerech, pískovných, kanálech a pomalu tekoucích řekách. Hvězdoš podzimní je známý pouze z Černého jezera u Zlatých Hor. Ohrožen je intenzivním vodním hospodařením. V celé ČR je na pokraji vyhynutí.

Hvozdík kartouzek hadcový

(*Dianthus carthusianorum* subsp. *capillifrons*)

Hvozdík kartouzek úzkolistý

(*Dianthus carthusianorum* subsp. *capillifrons*)

Čeleď: hvozdíkovité (*Caryophyllaceae*)

Kvete: červen – září

Roste: pahorkatiny – podhůří

Biologie: vytrvalá bylina, 12 – 25 cm

Roste výhradně na hadcích v borových lesích nebo trávnicích. V regionu ho nalezneme pouze u Raškova na Šumpersku. Ohrožen může být zastíněním, výsadbou smrkových monokultur nebo těžbou hadce.

Foto: V. Dvořák

Hvozdík pyšný pravý

(*Dianthus superbus* subsp. *superbus*)

Hvozdík pyšný (*Dianthus superbus*)

Čeleď: hvozdíkovité (*Caryophyllaceae*)

Kvete: červen – září

Roste: nížiny – podhůří

Biologie: vytrvalá bylina, 30 – 70 cm

Roste na vlhkých loukách, v lesních lemech a světlých listnatých lesích. Roste u Hrdibořic, Olomouce a na několika lokalitách v Litovelském Pomoraví. Vlivem lidské činnosti hvozdík velmi ustoupil. Negativně ho ovlivnilo odvodňování, hnojení či přímá likvidace a přeměna lokalit na jiný typ vegetace. V Hrubém Jeseníku ještě roste hvozdík pyšný alpský (*Dianthus superbus* subsp. *alpestris*), který je řazen také mezi silně ohrožené druhy. Roste na horských loukách a suťových svazích.

Hvozdík pyšný pravý, Foto: J. Komárek

Hvozdík pyšný alpský, Foto: R. Štencl

Foto: R. Štencl

Jalovec obecný nízký

(*Juniperus communis* subsp. *alpina*)

Čeleď: cypřišovité (*Cupressaceae*)

Kvete: červen – srpen

Roste: podhůří – hory

Biologie: keř, 10 – 100 cm

Roste v porostech kleče, na horských loukách a pastvinách, okrajích rašeliníšť a v karech. Jalovec nízký nalezneme pouze v Hrubém Jeseníku. Je považován za glaciální reliktní. Největší keř v těchto horách roste mezi Šerákem a Kepníkem.

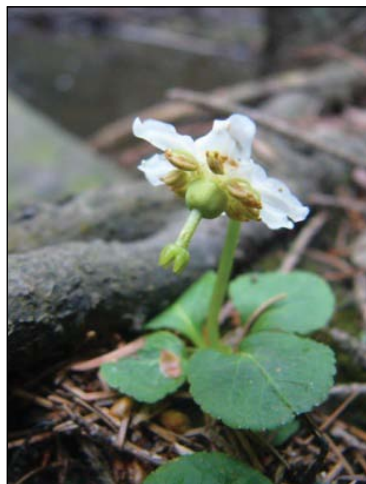

Foto: J. Komárek

Jednokvítěk velekvětý (*Moneses uniflora*)

Čeleď: hruštičkovité (*Pyrolaceae*)

Kvete: květen – srpen

Roste: pahorkatiny – hory

Biologie: vytrvalá bylina, 5 – 15 cm

Roste v zastíněných a vlhkých převážně jehličnatých lesích vyšších poloh. Vyskytuje se vzácně u Horního Štěpánova na Prostějovsku a dále roztroušeně v Hrubém Jeseníku. Ohrožen může být nešetrným lesnickým hospodařením.

Jestřábník alpský (*Hieratium alpinum*)

Čeleď: hvězdnicovité (*Asteraceae*)

Kvete: červen – červenec

Roste: subalpínský stupeň

Biologie: vytrvalá bylina, 6 – 25 cm

Tuto rostlinu nalezneme na horských holích nebo kamenitých a skalnatých svazích. Z našich jestřábníků jako jediný vyhledává nejexponovanější a nejvyšší polohy. Roste pouze na několika místech v Hrubém Jeseníku.

Foto: R. Štencel

Koniklec velkokvětý

(*Pulsatilla grandis*)

 Čeleď: pryskyřníkovité (*Ranunculaceae*)

 Kvete: březen – květen

 Roste: pahorkatiny

 Biologie: vytrvalá bylina, 5 – 30 cm

Roste na suchých trávnících na hlubokých živinami bohatých půdách, tak i na mělkých půdách na výslunných skalních hranách. Nalezneme ho na bazických i kyselých půdách. S touto dekorativní rostlinou se setkáme u Krčmaně nebo na několika lokalitách na Prostějovsku. Ohrožena je vyrýpáváním či zarůstáním lokalit vlivem absence hospodaření. Lokality tak vyžadují pravidelné sečení nebo extenzivní pastvu.

Foto: T. Berka

Foto: J. Komárek

Korállice trojklaná (*Corallorhiza trifida*)

 Čeleď: vstavačovité (*Orchidaceae*)

 Kvete: květen – červen

 Roste: nížiny – hory

 Biologie: vytrvalá bylina, 6 – 18 cm

Nalezneme ji v humózních listnatých lesích, na lesních prameništích a rašelinštích. Častěji roste na místech bez vegetace s listovým opadem nebo mechorosty. Tento druh patří mezi nezelené rostliny a je silně závislý na čerpání živin přes podhoubí hub (mykorrhiza). Vzácná orchidej rostoucí pouze na několika lokalitách v Hrubém Jeseníku, v okolí Javoříčských jeskyní na Litovelsku, u Ludmírova a blízko Horního Štěpánova. Ohrožena je přeměnou

přírodních listnatých lesů na jehličnaté monokultury, změnou vlhkostních poměrů a eutrofizací. Velmi nežádoucí je také holosečné hospodaření.

Foto: J. Komárek

Kosatec různobarvý (*Iris variegata*)

Kosatec pestrý (Iris variegata)

Čeleď: kosatcovité (*Iridaceae*)

Kvete: květen – červen

Roste: nížiny – pahorkatiny

Biologie: vytrvalá bylina, 20 – 40 cm

Roste na výslunných křovinatých stráních, stepích, písčinách nebo okrajích teplomilných doubrav. Setkáme se s ním pouze u Stařechovic na Prostějovsku. Ohrožen je zarůstáním lokalit nebo vyrýpáváním.

Kosatec sibiřský (*Iris sibirica*)

Čeleď: kosatcovité (*Iridaceae*)

Kvete: květen – červen

Roste: nížiny – podhůří

Biologie: vytrvalá bylina, 50 – 120 cm

S tímto modře kvetoucím kosatcem se setkáme na vlhkých loukách a ve vrbových křovinách. Méně často roste ve vlhkých lesích. Preferuje slunná místa. Těžiště výskytu v regionu je vojenský prostor Libavá, ojediněle se vyskytuje v okolí Šternberka, západní části Prostějovska a dále ho nalezneme u Náměště na Hané, Klepáčova na Jesenicku a v Litovelském Pomoraví. Druh je citlivý na odvodňování a zarůstání lokality, vyžaduje tak pravidelnou péči ve formě kosení.

Foto: J. Komárek

Kropenáč vytrvalý (*Swertia perennis*)

 Čeleď: hořcovité (*Gentianaceae*)

 Kvete: červen – srpen

 Roste: hory – subalpínský stupeň

 Biologie: vytrvalá bylina, 15 – 60 cm

Roste na horských prameništích, mokvavých skalách a rašelinných loukách. S tímto druhem se setkáme pouze v Hrubém Jeseníku u Vernířovic a na rašelišti Skřítek. Negativně může být ovlivněn odvodněním či eutrofizací lokalit.

Foto: R. Štencel

Foto: J. Komárek

Kruštík bahenní (*Epipactis palustris*)

 Čeleď: vstavačovité (*Orchidaceae*)

 Kvete: červen – srpen

 Roste: nížiny – hory

 Biologie: vytrvalá bylina, 25 – 50 cm

Roste na vlhkých, mokřadních a rašelinných loukách, slatinách a prameništích. Často jej nalezneme na druhotných stanovištích, jako jsou opuštěné lomy. Tento kruštík preferuje zásadité půdy. Zaznamenán byl u Janoušova, Moravského Berouna a ve vojenském prostoru Libavá. Druh ohrožují změny vodního režimu, vyšší přísun živin a absence hospodaření na lokalitách. Lokality vyžadují pravidelné sečení, pastva není vhodná.

Kruštík polabský (*Epipactis albensis*)

Čeľad': vstavačovité (*Orchidaceae*)

Kvete: srpen – říjen

Roste: nížiny – pahorkatiny

Biologie: vytrvalá bylina, 10 – 35 cm

Nalezneme ho především ve světlých až polostinných lužních lesích, v nivách řek a potoků nebo také v kulturních topolových lesích. Velmi vzácný druh rostoucí pouze na několika lokalitách na Prostějovsku, v Litovelském Pomoraví a vzácně u Náměště na Hané. Tato orchidej má silnou vazbu na topol černý a topol kanadský, neboť čerpá živiny přes podhou-bí hub právě z těchto stromů. Ochrana spočívá především v šetrném lesnickém hospoda-ření. Z okolí Bílé Vody, Branné, Hrabové a Ostružné je uváděn podobný kruštík růžkatý (*Epipactis muelleri*), který patří také mezi silně ohrožené druhy. Roste ve světlých lesích a křovinách na vápenci.

Foto: V. Dvořák

Křivatec český skalní (*Gagea bohémica* subsp. *saxatilis*)

Křivatec český (Gagea bohémica)

Čeľad': liliovité (*Liliaceae*)

Kvete: březen – duben

Roste: pahorkatiny

Biologie: vytrvalá bylina, 2 – 10 cm

Roste na skalních stepích či výslunných stráních. V České republice se v současné době vyskytuje pouze na jediné lokalitě, a to u Seničky na Olomoucku. Populace je tvořena pouze jedním trsem. Dříve rostl také u Náměště na Hané, ale tato lokalita již patrně zanikla. Existence druhu je ohrožena destrukcí stano-viště či vyrýpnutím.

Ladoňka karpatská (*Scilla kladnii*)

Ladoňka dvoulístá (Scilla bifolia)

Čeľad': hyacintovité (*Hyacinthaceae*)

Kvete: březen – duben

Roste: nížiny – podhůří

Biologie: vytrvalá bylina, 5 – 20 cm

Roste ve vlhkých listnatých lesích a křovinách. Nalezme-je ji u Hranic, Lipníka nad Bečvou a Přerova. Ohrožena je

Foto: J. Ohryzek

nevhodným lesnickým hospodařením, zalesňováním a odvodňováním lokalit, ale také vyrýpáváním. Ve vyhlášce MŽP ČR č. 395/1992 Sb. ladoňku karpatskou nenalezneme. Důvodem je, že tento druh je ve starší literatuře ještě zahrnován do druhu ladoňka dvoulistá (*Scilla bifolia*). U Náměště na Hané se dále vyskytuje velmi podobná ladoňka rakouská pravá (*Scilla drunensis* subsp. *drunensis*), která je zahrnuta také pod l. dvoulistou. Ochranou ladoňky dvoulisté dle vyhlášky je tak zajištěna i zákonná ochrana l. karpatské a l. rakouské.

Leknín bílý (*Nymphaea alba*)

Čeleď: leknínovité (*Nymphaeaceae*)

Kvete: červen – srpen

Roste: nížiny – pahorkatiny

Biologie: vytrvalá bylina, 50 – 200 cm

Vyskytuje se ve stojatých nebo mírně tekoucích vodách s vrstvou humózního bahna či rašeliny. Vyhledává kyselejší vodu a osluněná stanoviště. Zaznamenan byl u Mladče, Ohrozimi, Pavlova, Skalky a Týna nad Bečvou. Není jisté, zda se na některé lokalitě jedná o přirozený výskyt. Uměle vysazen byl určitě v lomech u Skalky a Ohrozimi. Ohrožen je znečištěním vody, odbahňením nebo býložravými rybami.

Foto: J. Vrbický

Foto: R. Štencl

Lilie cibulkonosná (*Lilium bulbiferum*)

Čeleď: liliovité (*Liliaceae*)

Kvete: červen – červenec

Roste: pahorkatiny – hory

Biologie: vytrvalá bylina, 40 – 120 cm

Tuto krásnou rostlinu nalezneme na lesních loukách a lemech, případně na křovinatých stráních. Vyskytuje se také druhotně v blízkosti sídel. V paždí listů se nachází pacibulky, které slouží k nepohlavnímu rozmnožování. Lilii můžeme spatřit přirozeně růst pouze na Jesenicku a v severní části Šumberska. Negativně ji může ovlivnit zalesňování lesních luk, absence hospodaření, ale také vandalové, kteří ji pro její krásu vyrýpávají.

Foto: J. Komárek

Lomikámen trojprstý (*Saxifraga tridactylites*)

Čeleď: lomikamenovitě (*Saxifragaceae*)

Kvete: duben – květen

Roste: nížiny – pahorkatiny

Biologie: jednoletá bylina, 3 – 15 cm

Roste na skalních stepích a výslunných stráních. Tuto rostlinu nalezneme v okolí Javoříčka a u Ondřejovic. Konkurenčně slabý druh, který je citlivý na zarůstání lokalit.

Lomikámen vždyživý (*Saxifraga paniculata*)

Lomikámen latnatý (Saxifraga paniculata)

Čeleď: lomikamenovitě (*Saxifragaceae*)

Kvete: červen – červenec

Roste: nížiny – pahorkatiny, subalpínský stupeň

Biologie: vytrvalá bylina, 15 – 30 cm

Roste na skalách a skalnatých svazích, většinou na vápenci. Setkáme se s ním vzácně v Hrubém Jezeňníku, např. v přírodní rezervaci Šumárník. Ohrožen může být vyrýpáním.

Foto: R. Štencel

Mečík střečovitý (*Gladiolus imbricatus*)*Mečík obecný (Gladiolus imbricatus)***Čeleď:** kosatcovité (*Iridaceae*)**Kvete:** červenec – srpen**Roste:** nížiny – podhůří**Biologie:** vytrvalá bylina, 30 – 70 cm

Mečík střečovitý roste na vlhkých loukách a vlhkých lesních světlinách. Setkáme se s ním na neutrálních až zásaditých, často vápnitých půdách. Těžiště výskytu v regionu je vojenský prostor Libavá, dále ho nalezneme na Jesenicku a vzácně na Prostějovsku, v okolí Konic, Šternberka a v Litovelském Pomoraví. Druh je citlivý na odvodňování a zarůstání lokality, vyžaduje tak pravidelnou péči ve formě kosení.

Foto: J. Komárek

Foto: M. Hroneš

Okrotice červená (*Cephalanthera rubra*)**Čeleď:** vstavačovitě (*Orchidaceae*)**Kvete:** červen – červenec**Roste:** nížiny – podhůří**Biologie:** vytrvalá bylina, 30 – 70 cm

Vápnomilný druh, který nalezneme ve světlých listnatých lesích, v křovinách a lesních lemech. Přednost dává výslunným stanovištím. V regionu velmi vzácný druh rostoucí u Vápenné, Javoříčských jeskyní a udáván je rovněž z lokality u Leštiny. Ohrožen je změnou přirozené dřevinné skladby, jako je náhrada buku smrkem, vysokými stavy zvěře a také invazí netýkavky malokvěté.

Foto: J. Komárek

Ostřice mokřadní (*Carex limosa*)

Čeleď: šáchorovité (*Cyperaceae*)

Kvete: květen – červenec

Roste: nížiny – subalpínský stupeň

Biologie: vytrvalá bylina, 10 – 50 cm

Roste na vrchovištích, rašeliništích a slatiništích. Vyžaduje místa s vysokou hladinou podzemní vody. Nalezneme ji pouze na Králíckém Sněžníku a v Hrubém Jeseníku. Ohrožena je odvodněním či zarůstáním lokalit.

Ostřice plstnatoplodá (*Carex lasiocarpa*)

Čeleď: šáchorovité (*Cyperaceae*)

Kvete: květen – červenec

Roste: nížiny – podhůří

Biologie: vytrvalá bylina, 40 – 100 cm

Nalezneme ji na rašelinných loukách a rašeliništích. Vyžaduje místa s vysokou hladinou podzemní vody. Roste vzácně v Hrubém Jeseníku, u Skřípova, Vidnavy a ve vojenském prostoru Libavá. Ohrožena je odvodněním, eutrofizací či zarůstáním lokalit.

Foto: H. Kleinová

Foto: J. Komárek

Ostřice ptačí nožka (*Carex ornithopoda*)

Čeleď: šáchorovité (*Cyperaceae*)

Kvete: duben – květen

Roste: pahorkatiny

Biologie: vytrvalá bylina, 5 – 15 cm

Nalezneme ji na křovinatých a travnatých stráních. Druh vápnných půd. Roste vzácně v okolí Kladek na Prostějovsku. Ohrožena je zarůstáním lokalit.

Ostřice šupinoplodá (*Carex lepidocarpa*)

 Čeleď: šáchorovité (*Cyperaceae*)

 Kvete: květen – červen

 Roste: nížiny – podhůří

 Biologie: vytrvalá bylina, 20 – 70 cm

Roste na slatinných loukách. V regionu ji nalezneme pouze na jediné lokalitě u Vidnavy. Ohrožena je odvodněním, eutrofizací či zarůstáním lokalit.

Foto: J. Komárek

Plavuník alpský (*Diphasiastrum alpinum*)

Plavuník alpský (Diphasiastrum alpinum)

 Čeleď: plavuňovité (*Lycopodiaceae*)

 Kvete: červenec – září

 Roste: hory – subalpínský stupeň

 Biologie: vytrvalá bylina, 5 – 10 cm

Roste na kyselých subalpínských loukách, vřesovištích nebo i na druhotných stanovištích, jako jsou lyžařské sjezdovky. Vzácná plavuň, která roste pouze na několika lokalitách v Hrubém Jeseníku. Ohrožena je eutrofizací či zalesňováním lokalit.

Foto: R. Štencl

Foto: R. Štencl

Plavuník Isslerův

(*Diphasiastrum issleri*)

Čeled': plavuňovité (*Lycopodiaceae*)

Kvete: červenec – září

Roste: podhůří – hory

Biologie: vytrvalá bylina, 10 – 20 cm

Roste na narušených plochách nezapoje-
ných vysokou vegetací, jako jsou vřeso-
viště, při okrajích jehličnatých lesů nebo
i na druhotných stanovištích, jako jsou

lyžařské sjezdovky. Velmi vzácná rostlina, která se vyskytuje pouze na lyžařské sjezdovce
v blízkosti Ramzové na Jesenicku a na lyžařské sjezdovce u Malé Moravy na Šumpersku.
Ohrožena je eutrofizací, sukcesí či zalesňováním lokalit. Na lokalitě u Ramzové se vysky-
tuje společně s kriticky ohroženým p. cypřiškovitým (*Diphasiastrum tristachyum*), silně
ohroženým p. alpínským (*D. alpinum*) a ohroženými p. Zeillerovým (*D. zeilleri*) a p. zpo-
šťělým (*D. complanatum*). Všechny naše plavuníky jsou velmi podobné a navíc se mezi
sebou volně kříží. Je tak těžké vymezit hranici mezi jednotlivými druhy.

Prstnatec bezový (*Dactylorhiza sambucina*)

Čeled': vstavačovitě (*Orchidaceae*)

Kvete: květen – červen

Roste: podhůří – hory

Biologie: vytrvalá bylina, 10 – 25 cm

Nalezneme ho na osluněných
horských loukách, pastvinách, ve
světých listnatých lesích, v les-
ních lemech a křovinách. Roste
převážně na slabě kyselých pů-
dách. Na stanovištích se obvykle
vyskytuje současně ve dvou barevných formách – žluté a červené.
V regionu velmi vzácný druh vyskytující se u Císařova, Myslejšovic
na Prostějovsku, Ostružné a v Hrubém Jeseníku. Je ohrožen vyš-
ším přísunem živin a absencí hospodaření na lokalitách. Lokality
vyžadují pravidelné sečení nebo extenzivní pastvu.

Foto: J. Komárek

Prstnatec pleťový (*Dactylorhiza incarnata*)

 Čeleď: vstavačovité (*Orchidaceae*)

 Kvete: květen – červen

 Roste: nížiny – podhůří

 Biologie: vytrvalá bylina, 30 – 60 cm

Tato orchidej roste na rašelinných, bažinných a slatinných loukách. Vyžaduje živinami a bázemi bohaté půdy. Velmi vzácná orchidej rostoucí v malé populaci u Náměště na Hané, nezvěstný je v Hrubém Jeseníku. Druh ohrožují převážně změny vodního režimu jako je odvodňování luk a absence hospodaření na lokalitách. Na lokalitách je nutné odstraňovat náletové dřeviny či rákos.

Foto: J. Komárek

Foto: J. Vrbický

Pryskyřník velký (*Ranunculus lingua*)

Pryskyřník veliký (Ranunculus lingua)

 Čeleď: pryskyřníkovité (*Ranunculaceae*)

 Kvete: červen – srpen

 Roste: nížiny – pahorkatiny

 Biologie: vytrvalá bylina, 60 – 120 cm

Nalezneme ho na okrajích stojatých a pomalu tekoucích vod, v mělkých tůních, slepých ramenech či bažinách. Roste pouze u Horky nad Moravou a Moravičan. Ohrožen může být odvodňováním lokalit, zavážením slepých ramen a tůní nebo úpravou břehů rybníků a toků.

Foto: V. Dvořák

Pryšec bahenní (*Euphorbia palustris*)

Pryšec bahenní (Tithymalus palustris)

Čeleď: pryšcovité (*Euphorbiaceae*)

Kvete: květen – červen

Roste: nížiny

Biologie: vytrvalá bylina, 50 – 120 cm

Roste na vlhkých a zaplavovaných loukách v říčních nivách, pobřežních křovinách či lužních lesích. Tato statná rostlina je uváděna z okolí Kojetína. Ohrožení spočívá v nevhodných úpravách vodních toků a vodního režimu lokalit.

Pryšec hranatý

(*Euphorbia angulata*)

Pryšec hranatý (Tithymalus angulatus)

Čeleď: pryšcovité (*Euphorbiaceae*)

Kvete: květen – červen

Roste: nížiny – pahorkatiny

Biologie: vytrvalá bylina, 30 – 50 cm

Roste ve světlých listnatých lesích či křovinatých stráních. Nalezneme ho pouze na jediné lokalitě u Ondratíc na Prostějovsku. Ohrožen je změnou lesního hospodaření či zarůstáním lokalit.

Foto: V. Dvořák

Přeslička zimní (*Equisetum hyemale*)

Cídivka přezimující (*Hippochaete hyemalis*)

Čeleď: přesličkovité (*Equisetaceae*)

Kvete: květen – září

Roste: nížiny – podhůří

Biologie: vytrvalá bylina, 30 – 120 cm

Roste na březích vodních toků, ve vlhkých listnatých nebo i jehličnatých lesích. Tato přeslička se vyskytuje u Branné a zaznamenána byla také u Crhova na Zábřežsku. Ohrožena může být těžbou v lesních porostech nebo přímou likvidací stanovišť.

Foto: J. Komárek

Foto: T. Berka

Rosnatka okrouhlolistá

(*Drosera rotundifolia*)

Čeleď: rosnatkovité (*Droseraceae*)

Kvete: červen – srpen

Roste: nížiny – hory

Biologie: vytrvalá bylina, 4 – 20 cm

Roste na osluněných rašeliništích, slatiništích, vrchovištích nebo také na vlhkých písčínách. Rosnatka se živí hmyzem, který přitahuje svou jasně červenou barvou

a lepkavými kapkami obsahujícími sladkou látku. K rozpuštění polapeného hmyzu přilepeného k výrůstkům na listech používá enzymy a z jejich těla tak získává dusičnany a jiné výživné látky. Masožravost je důsledkem nedostatku živin v kyselých biotopech, kde rosnatka roste. S touto masožravou rostlinou se setkáme v Hrubém Jeseníku, u Vidnavy a udávána je také z okolí Janoušova na Šumpersku. Negativně ji ovlivňují změny vodního režimu, zarůstání stanovišť nebo i vápnění.

Foto: R. Štencl

Sasanka narcissokvětá

(*Anemone narcissiflora*)

Větrnice narcissokvětá

(*Anemonastrum narcissiflorum*)

Čeľad': pryskyřníkovité (*Ranunculaceae*)

kvete: květen – červenec

roste: hory – subalpínský stupeň

biologie: vytrvalá bylina, 10 – 50 cm

Roste na subalpínských loukách, vysokostébelných nivách a na lavinových drahách. Vyskytuje se na několika lokalitách v Hrubém Jeseníku. Ohrožena je nedostatkem přirozených lavinových procesů v karech nebo sběrem vandaly.

Sleziník hadcový

(*Asplenium cuneifolium*)

Čeľad': sleziníkovité (*Aspleniaceae*)

Kvete: červenec – září

Roste: pahorkatiny – hory

Biologie: vytrvalá bylina, 15 – 30 cm

Kapradina roste výhradně na skalních hadcových stanovištích. Nalezneme ji na osluněných i zastíněných místech, optimálně však na polozastíněných skalkách v řídkých borech. Tento sleziník roste na hadcových skalkách u Raškova a Rudy nad Moravou. Příčinou ohrožení je zarůstání hadcových skalek, vysazování smrků, nadměrné zastínění a opad jehličí (zejména smrku), který zanáší skalní štěrbinu.

Foto: J. Komárek

Stračka vyvýšená (*Delphinium elatum*)

Čeleď: pryskyřníkovité (*Ranunculaceae*)

Kvete: červenec – srpen

Roste: hory – subalpínský stupeň

Biologie: vytrvalá bylina, 50 – 200 cm

Roste na horských a subalpínských nivách a prameništích. Nalezneme ji pouze v Hrubém Jeseníku. Negativně ji ovlivňuje odvodňování lokalit.

Foto: R. Štencel

Foto: E. Stodolová

Střevíčník pantoflíček

(*Cypripedium calceolus*)

Čeleď: vstavačovitě (*Orchidaceae*)

Kvete: květen – červen

Roste: nížiny – podhůří

Biologie: vytrvalá bylina, 20 – 45 cm

Vápnomilný druh, který roste především ve světlých listnatých lesích, na křovinatých stráních či okrajích lučních stanovišť. Nalezneme ho také v druhově pozměněných lesích s dominancí smrku a borovice. Tato vzácná a krásná orchidej roste pouze na několika lokalitách na Hanušovicku, u Grygova a v okolí Javoříčských jeskyní na Litovelsku. Ohrožena je vyrýváním, eutrofizací a nevhodným lesnickým

hospodařením, mezi které patří přeměna světlých listnatých lesů na tmavé jehličnaté monokultury.

Foto: M. Hroneš

Šišák hrálovitý (*Scutellaria hastifolia*)

Šišák hrálovitý (*Scutellaria hastifolia*)

 Čeleď: hluchavkovité (*Lamiaceae*)

 Kvete: červen – srpen

 Roste: nížiny – pahorkatiny

 Biologie: vytrvalá bylina, 15 – 35 cm

Roste na zaplavovaných loukách, vlhkých slaniskách, březích vod, v příkopech či ve světlých lužních lesích. Nalezneme ho v lužním lese u Tovačova. Tento druh vý-

razně ustoupil vlivem odvodňování lokalit v minulosti.

Tis červený (*Taxus baccata*)

 Čeleď: tisovité (*Taxaceae*)

 Kvete: březen – duben

 Roste: pahorkatiny – hory

 Biologie: keř až strom, 1 – 20 m

Stínomilná dřevina, kterou nalezneme především v suťových lesích a bučinách. Preferuje dostatečně vlhké a provzdušněné vápnité půdy. Roste na vhodných místech na Jesenicku, v okolí Hranic, Javoříčka, Šternberka a ojediněle i jinde. Celá rostlina je jedovatá kromě červeného dužnatého míšku, který obaluje hnědé semeno. Ohrožena je intenzivním lesním hospodařením, které zapříčinilo jeho velký úbytek v minulosti.

Foto: E. Stodolová

Tučnice obecná pravá

(*Pinguicula vulgaris* subsp. *vulgaris*)

Tučnice obecná (*Pinguicula vulgaris*)

Čeleď: bublinatkovité (*Lentibulariaceae*)

Kvete: květen – červen

Roste: nížiny – hory

Biologie: vytrvalá bylina, 5 – 25 cm

Roste na rašeliništích, slatinách, mokřích loukách, a to hlavně na narušovaných a prosvětlených místech. Jedná se o masožravou rostlinu, která chytá drobný hmyz pomocí lepkavých žlázek s trávicí šťávou na svrchní straně listů. Setkat bychom se s ní mohli na některých místech v Hrubém Jeseníku. Ohrožena je odvodňováním slatinných a rašelinných luk, příliš velkým zástínem a vegetačním zápojem. Negativně může být ovlivněna i sběrem pěstitelů masožravých rostlin.

Foto: J. Komárek

Foto: R. Štencl

Vemeníček zelený (*Coeloglossum viride*)

Čeleď: vstavačovitě (*Orchidaceae*)

Kvete: květen – červen

Roste: podhůří – subalpínský stupeň

Biologie: vytrvalá bylina, 5 – 30 cm

Vlhčí i sušší louky, pastviny, vřesoviště, velmi vzácně ve světlých lesích. Roste převážně na slabě kyselých půdách. Tuto orchidej nalezneme velmi vzácně pouze v Hrubém Jeseníku. Druh ohrožuje vyšší přísun živin, absence hospodaření na lokalitách či naopak nadměrná pastva. Lokality vyžadují pravidelné sečení nebo extenzivní pastvu.

Foto: M. Hroneš

Violka slatinná (*Viola stagnina*)

Čeleď: violkovité (*Violaceae*)

Kvete: květen – červenec

Roste: nížiny – pahorkatiny

Biologie: vytrvalá bylina, 10 – 30 cm

Setkáme se s ní na slatinných loukách, pasekách či okrajích lužních lesů. Roste pouze na mokřadech u Horky nad Moravou. Ohrožena je odvodňováním a zarůstáním lokalit či eutrofizací.

Violka žlutá sudetská (*Viola lutea* subsp. *sudetica*)

Čeleď: violkovité (*Violaceae*)

Kvete: červen – září

Roste: hory – subalpínský stupeň

Biologie: vytrvalá bylina, 10 – 25 cm

Roste na horských loukách a pastvinách. S touto žlutě kvetoucí violkou se setkáme na Králickém Sněžníku a v Hrubém Jeseníku. Asi největším ohrožením je její křížení s violkou trojbarevnou, která se do hor šíří podél komunikací a turistických cest.

Foto: R. Štencel

Vrbina kytkokvětá (*Lysimachia thyrsiflora*)

Bazanovec kytkokvětý (*Naumburgia thyrsiflora*)

Čeleď: prvosenkovité (*Primulaceae*)

Kvete: květen – červenec

Roste: nížiny – podhůří

Biologie: vytrvalá bylina, 25 – 60 cm

Roste na zaplavených březích tůní, slepých ramenech nebo rašelinných loukách. Tuto rostlinu nalezneme v Hrubém Jeseníku, Litovelském Pomoraví a u Dubu nad Moravou. Ohrožena je odvodňováním a zarůstáním lokalit či eutrofizací.

Foto: J. Komárek

Foto: J. Ohryzek

Vstavač bledý (*Orchis pallens*)

Čeleď: vstavačovitě (*Orchidaceae*)

Kvete: duben – květen

Roste: pahorkatiny – podhůří

Biologie: vytrvalá bylina, 17 – 30 cm

Roste ve světlých listnatých či smíšených lesích nebo křovinatých porostech, a to na zásaditých půdách. Velmi vzácný druh rostoucí pouze u Horních Těšic, Milotic nad Bečvou a Lipníka nad Bečvou. Ohrožen je především přeměnou přirozených listnatých lesů na zastíněné jehličnaté monokultury.

Foto: V. Dvořák

Vstavač kukačka (*Orchis morio*)

Vstavač obecný (*Orchis morio*)

Čeleď: vstavačovitě (*Orchidaceae*)

Kvete: květen

Roste: nížiny – podhůří

Biologie: vytrvalá bylina, 13 – 30 cm

Tento vstavač roste na vlhčích až suchých loukách, pastvinách či křovinatých stráních, a to na kyselých i zásaditých půdách. Nalezneme ho v okolí Dětkovic, Plumlova a Slatinic. Druh ohrožuje převážně vyšší přísun živin a absence hospodaření na lokalitách. Lokality vyžadují pravidelné sečení nebo extenzivní pastvu.

Vstavač mužský znamenáný

(*Orchis mascula* subsp. *signifera*)

Čeleď: vstavačovitě (*Orchidaceae*)

Kvete: květen – červen

Roste: pahorkatiny – hory

Biologie: vytrvalá bylina, 25 – 50 cm

Roste na otevřených loukách a pastvinách. Setkat se s ním můžeme i ve světlých smíšených lesních porostech či na narušených stanovištích. Tato vzácnější orchidej roste převážně na Jesenicku a v severní části Šumperska, dále byla zaznamenána např. u Brodku u Prostějova, Moravského Berouna, Šternberka a Zábřehu. Druh ohrožuje zejména hnojení a absence hospodaření na lokalitách. Nelesní lokality tak vyžadují pravidelné sečení, případně příležitostnou krátkodobou pastvu ovcí a koz.

Foto: J. Komárek

Vstavač osmahlý (*Orchis ustulata*)

 Čeleď: vstavačovité (*Orchidaceae*)

 Kvete: duben – srpen

 Roste: nížiny – podhůří

 Biologie: vytrvalá bylina, 18 – 40 cm

Vstavač osmahlý je světlomilná rostlina, která roste na osluněných, suchých či mírně vlhkých loukách a pastvinách. Přednost dává zásaditým a hlubším půdám. Byl zaznamenán u Hanušovic a Hynčiny na Zábřežsku. Druh ohrožuje kromě hnojení a absence hospodaření na lokalitách také vyrýpávání. Lokality vyžadují pravidelné sečení, případně krátkodobou pastvu ovcí a koz.

Foto: J. Ohryzek

Foto: J. Komárek

Vstavač vojenský (*Orchis militaris*)

 Čeleď: vstavačovité (*Orchidaceae*)

 Kvete: květen – červen

 Roste: nížiny – podhůří

 Biologie: vytrvalá bylina, 25 – 50 cm

Vstavač vojenský je vápnomilná rostlina, která roste na osluněných loukách a pastvinách či v lesních lemech. Nalézt ho můžeme případně i na sušších slatinných loukách nebo ve světlých hájích. V regionu ho nalezneme pouze na dvou lokalitách u Slatinek a Čelechovic na Hané. Druh ohrožuje kromě hnojení a absence hospodaření na lokalitách také vyrýpávání. Nelesní lokality vyžadují pravidelné sečení, případně krátkodobou pastvu ovcí a koz.

Foto: R. Štencel

Všivec lesní (*Pedicularis sylvatica*)

Všivec mokřadní (*Pedicularis sylvatica*)

Čeleď: krtičníkovité (*Scrophulariaceae*)

Kvete: květen – červen

Roste: pahorkatiny – hory

Biologie: dvouletá až vytrvalá bylina, 5 – 20 cm

Roste na vlhkých až zrašelinělých loukách, pastvinách a vřesovištích. Preferuje kyselé půdy. Je udáván z okolí Horního Štěpánova, Protivanova, vojenského prostoru Libavá a dále roste také v Hrubém Jeseníku. Je citlivý na vysušování a zarůstání lokalit.

Zárazza síťnatá (*Orobanche reticulata*)

Čeleď: zárazovité (*Orobanchaceae*)

Kvete: červen – srpen

Roste: pahorkatiny

Biologie: vytrvalá bylina, 20 – 90 cm

Roste ve starých zatravněných sadech, úhorech, podél potoků a příkopů lesních silnic. Zajímavostí je, že se jedná o nezelenou rostlinu, která parazituje na ostatních rostlinách (převážně na pcháčích) a odebírá z nich pro svou potřebu organické i anorganické látky. Nalezneme ji pouze v Písečné na Jeseníku.

Foto: P. Kovařík

Zdrojovka potoční (*Montia hallii*)

Zdrojovka pobřežní (*Montia hallii*)

Čeled': šruhovité (*Portulacaceae*)

Kvete: červen – září

Roste: pahorkatiny – hory

Biologie: vytrvalá bylina, 5 – 25 cm

Roste na nevápnitých lučních prameništích, ve vodních příkopech a stružkách.

Tato prameništní rostlina byla nalezena u Kunčic, Vysokého Potoka a Vysokých

Žibřidovic na Šumpersku. Ohrožena může být znečišťováním a změnou vodního režimu

prameništ, rozšlapáním lokalit při pastvě dobytka či zarůstáním.

Foto: H. Kleinová

Foto: J. Komárek

Zevar nejmenší (*Sparganium natans*)

Zevar nejmenší (*Sparganium minimum*)

Čeled': zevarovité (*Sparganiaceae*)

Kvete: červen – srpen

Roste: nížiny – hory

Biologie: vytrvalá bylina, 10 – 30 cm

Roste v rašelinných tůních nebo při okrajích rybníků. Se zevarem nejmenším se setkáme u Bukové a Skřípova na Prostějovsku a v Litovelském Pomoraví. Ohrožen je odvodněním lokalit.

Foto: M. Hodulíková

Zvonečník hlavatý pravý

(*Phyteuma orbiculare* subsp. *orbiculare*)

Zvonečník hlavatý (*Phyteuma orbiculare*)

Čeleď: zvonkovité (*Campanulaceae*)

Kvete: květen – červenec

Roste: nížiny – pahorkatiny

Biologie: vytrvalá bylina, 10 – 25 cm

Roste na loukách, na slatiništích a v olšínách. Setkáme se s ním u Horní Loděnice, Jindřichova na Přerovsku, Lipné, ve vojenském prostoru Libavá, v Litovelském Pomoraví a mezi Horním Štěpánovem a Rozstáním. Citlivý je na odvodnění a zarůstání lokalit.

Zvonek vousatý (*Campanula barbata*)

Čeleď: zvonkovité (*Campanulaceae*)

Kvete: červenec – srpen

Roste: podhůří – hory

Biologie: vytrvalá bylina, 10 – 30 cm

Roste na podhorských a horských loukách či holích. Zvonek nalezneme na několika lokalitách v Hrubém Jeseníku. Ohrožen může být vytrpáváním.

Foto: R. Štencel

Žlutucha žlutá (*Thalictrum flavum*)

Žlutucha slatinná (*Thalictrum flavum*)

Čeleď: pryskyřníkovité (*Ranunculaceae*)

Kvete: červen – srpen

Roste: nížiny – pahorkatiny

Biologie: vytrvalá bylina, 50 – 200 cm

Roste na slatinných i rašelinných loukách, na krajích vodních nádrží nebo v příkopech. Tuto statnější žlutě kvetoucí rostlinu nalezneme vzácně ve vojenském prostoru Libavá, udávána je také u Horních Loděnic a Horky nad Moravou. Citlivá je na odvodňování a zarůstání lokalit.

Ohrožené druhy

Foto: J. Vrbický

Bledule jarní (*Leucojum vernum*)

 Čeleď: amarylkovité (*Amaryllidaceae*)

 Kvete: únor – duben

 Roste: nížiny – hory

 Biologie: vytrvalá bylina, 10 – 30 cm

Bledule jarní je druh lužních a suťových lesů. Nalezneme ji v lesních lemech, světlínách, lesních loukách, podél vodních toků či na zamokřených loukách. V příhodných podmínkách zplahuje a šíří se do okolí ze zahrádek, kde je často vysazována. Bledule jarní se vyskytuje na několika lokalitách na Jesenicku a Šumpersku, v okolí Zábřehu, Přerova, ale především v lužních lesích Litovelského Pomoraví. Ohrožena je nevhodným lesnickým hospodařením, zalesňováním a odvodňováním lokalit, ale také vytrpáváním.

Foto: J. Komárek

Brambořík nachový (*Cyclamen purpurascens*)

Čeleď: prvosenkovité (*Primulaceae*)

Kvete: červen – září

Roste: pahorkatiny

Biologie: vytrvalá bylina, 5 – 12 cm

Roste v listnatých lesích, hájích a křovinách. Nalezneme ho pouze u Supíkovic na Jesenicku. Není jisté, zda se jedná o přirozený výskyt nebo zde byl v minulosti vysazen. Ohrožen může být vyrýpáváním, neboť se jedná o dekorativní rostlinu často pěstovanou na skalkách.

Divizna brunátná (*Verbascum phoeniceum*)

Čeleď: krtičníkovité (*Scrophulariaceae*)

Kvete: květen – červen

Roste: nížiny – pahorkatiny

Biologie: dvouletá nebo vytrvalá bylina, 30 – 70 cm

Roste na xerothermních trávnících, výhřevných svazích a písčínách. Tuto fialově kvetoucí rostlinu nalezneme v okolí Brodku u Prostějova, Kostelce na Hané a Plumlova. Ohrožena je zarůstáním biotopů dřevinami, eutrofizací a také zalesněním lokalit.

Foto: J. Komárek

Dřín obecný (*Cornus mas*)

Čeleď: dřínovité (*Cornaceae*)

Kvete: březen – duben

Roste: nížiny – pahorkatiny

Biologie: keř nebo strom, 2 – 6 m

Nalezneme ho na křovinatých stráních, v lesních pláštích a světlinách. Preferuje vápnité substráty. Roste u Přerova, Troubelic a udáván je také z okolí Konice a Lipové na Prostějovsku. Dřín bývá často vysazován i do zahrad a parků.

Foto: J. Vrbický

Foto: J. Komárek

Ďáblík bahenní (*Calla palustris*)

Čeleď: árónovité (*Araceae*)

Kvete: květen – červenec

Roste: nížiny – podhůří

Biologie: vytrvalá bylina, 15 – 30 cm

Roste na rašeliništích, kolem rybníků a mrtvých říčních ramen. Vyhovují mu podmáčené a živinami bohaté půdy. Jedovatá rostlina, která je místy vysazována do přírody. Je udáván u Pohořan. Ohrožen je především odvodňováním lokalit.

Foto: T. Berka

Hadí jazyk obecný (*Ophioglossum vulgatum*)

Hadilka obecná (*Ophioglossum vulgatum*)

Čeleď: jazykovité (*Ophioglossaceae*)

Kvete: červen – srpen

Roste: nížiny – hory

Biologie: vytrvalá bylina, 8 – 20 cm

Drobná kapradina, která roste na mokřích až bažinatých loukách nebo v lužních lesích. Nalezneme ji vzácně pouze v Hrubém Jeseníku. Negativně ji může ovlivnit změna vlhkostních poměrů, eutrofizace či zarůstání lokalit.

Hořec křížatý (*Gentiana cruciata*)

Prostřelenec křížatý (*Tretorhiza cruciata*)

Čeleď: hořcovité (*Gentianaceae*)

Kvete: červenec – říjen

Roste: nížiny – hory

Biologie: vytrvalá bylina, 12 – 45 cm

Roste na suchých loukách a pastvinách, v lemech křovin a lesů. Setkat se s ním můžeme u Branné, Domamyslic a Smržic. Je citlivý na eutrofizaci a zarůstání stanovišť.

Foto: J. Komárek

Foto: M. Hroneš

Hořec tolitovitý (*Gentiana asclepiadea*)

Hořepník tolitovitý (*Pneumonanthe asclepiadea*)

Čeleď: hořcovité (*Gentianaceae*)

Kvete: červenec – září

Roste: pahorkatiny – subalpínský stupeň

Biologie: vytrvalá bylina, 20 – 70 cm

Roste ve vlhkých horských lesích, lesních lemech, na světlých loukách či podél cest. Roste pouze v Hrubém Jeseníku, kde je však považován za nepůvodní druh.

Hvězdnice chlumní (*Aster amellus*)

 Čeleď: hvězdnicovité (*Asteraceae*)

 Kvete: červenec – říjen

 Roste: nížiny – pahorkatiny

 Biologie: vytrvalá bylina, 20 – 60 cm

Roste na výslunných křovinatých stráních, v lesních lemech, na stepních stanovištích, a to na zásaditých půdách. S tímto druhem se setkáme častěji na Prostějovsku a dále také u Hněvotína, Krčmaně, Seničky nebo Slatinic. Hvězdnice je ohrožena zarůstáním lokalit. Je vhodné tato místa pravidelně sekat.

Foto: J. Komárek

Foto: M. Hroneš

Hvězdnice zlatovlásek (*Aster linosyris*)

Zlatovlásek obecný (Crinitina linosyris)

 Čeleď: hvězdnicovité (*Asteraceae*)

 Kvete: červenec – září

 Roste: nížiny – pahorkatiny

 Biologie: vytrvalá bylina, 15 – 40 cm

Druh nalezneme na výslunných stráních, skalách, leso-stepích či písčínách. Roste u Krčmaně na Olomoucku. Stejně jako u předchozího druhu je ohrožena zarůstáním lokalit.

Chrpa chlumní (*Centaurea triumfettii* subsp. *axillaris*)

Chrpa chlumní (Cyanus triumfettii)

 Čeleď: hvězdnicovité (*Asteraceae*)

 Kvete: květen – červen

 Roste: nížiny – pahorkatiny

 Biologie: vytrvalá bylina, 10 – 40 cm

Roste na skalnatých svazích, křovinatých stráních či lesních okrajích. Nalezneme ji u Hněvotína a v okolí Plumlova. Ohrožena může být zarůstáním lokalit.

Foto: M. Hroneš

Foto: R. Štencel

Kamzičník rakouský (*Doronicum austriacum*)

Čeleď: hvězdnicovité (*Asteraceae*)

Kvete: červen – srpen

Roste: podhůří – hory

Biologie: vytrvalá bylina, 30 – 150 cm

Roste v lesních lemech, křovinách a na březích vodních toků. Kamzičník roste v Rychlebských horách, severní části Šumperska, okolí Moravského Berouna, ve vojenském prostoru Libavá, ale nejčastěji se s ním setkáme v Hrubém Jeseníku.

Kapradiník bažinný (*Thelypteris palustris*)

Čeleď: kapradiníkovité (*Thelypteridaceae*)

Kvete: červenec – září

Roste: nížiny – podhůří

Biologie: vytrvalá bylina, 30 – 100 cm

Roste na bažinných stanovištích s vysokou hladinou spodní vody. Nalezneme ho v olšínách, vrbových porostech, rákosinách či na rašelinných loukách. Údaje o jeho výskytu jsou známy z okolí Bohutína, Potštátu, Přerova a Vidnavy. Ohrožen může být snížením hladiny spodní vody.

Foto: V. Dvořák

Klikva bahenní (*Oxycoccus palustris*)

Čeleď: brusnicovité (*Vacciniaceae*)

Kvete: květen – červenec

Roste: pahorkatiny – subalpínský stupeň

Biologie: keřík, 1 – 6 cm

Roste na rašelinistích, vrchovištích a v podmáčených smrčínách. V Olomouckém kraji se s ní setkáme v Hrubém Jeseníku, na Králickém Sněžníku a také vzácně v Rychlebských horách. Je citlivá na odvodnění a zarůstání lokalit.

Foto: V. Dvořák

Foto: M. Hroneš

Koprníček bezobalný (*Ligusticum mutellina*)

Koprníček bezobalný (Mutellina purpurea)

Čeleď: miříkovité (*Apiaceae*)

Kvete: červen – srpen

Roste: hory – subalpínský stupeň

Biologie: vytrvalá bylina, 10 – 50 cm

Roste na horských loukách, holích či okrajích kosodřeviny. Setkáme se s ním v Hrubém Jeseníku a na Králickém Sněžníku. Vyhovuje mu extenzivní pastva.

Kozinec dánský (*Astragalus danicus*)

Čeleď: bobovité (*Fabaceae*)

Kvete: květen – červen

Roste: nížiny – pahorkatiny

Biologie: vytrvalá bylina, 8 – 25 cm

Roste v sušších travnatých porostech, lesních lemech, světlínách a na kamenitých svazích. Tuto rostlinu nalezneme pouze u Slatinek a Žeravic. Ohrožen může být zarůstáním lokalit.

Foto: M. Hroneš

Foto: J. Vrbický

Kruštík modrofialový (*Epipactis purpurata*)

Čeleď: vstavačovité (*Orchidaceae*)

Kvete: červenec – září

Roste: nížiny – podhůří

Biologie: vytrvalá bylina, 25 – 60 cm

Stínomilná orchidej rostoucí převážně v habrových a bukových lesích. Řidčeji se s ním setkáme ve smíšených či lužních lesích. Na území Olomouckého kraje roste vzácně v Litovelském Pomoraví a na několika lokalitách v okolí Hranic, Olomouce, Přerova a Zábřehu. Jelikož se jedná o druh listnatých lesů, ochrana spočívá především v zachování přirozené dřevinné skladby a ochraně biotopů listnatého lesa.

Kyhanka sivolistá (*Andromeda polifolia*)

Čeleď: vřesovcovité (*Ericaceae*)

Kvete: květen – červenec

Roste: pahorkatiny – subalpínský stupeň

Biologie: keřík, 15 – 30 cm

Roste na vrchovištích a rašeliništích. Je považována za glaciální reliktní. Roste pouze v Hrubém Jeseníku a na Králickém Sněžníku. Ohrožena může být poklesem hladiny podzemní vody či celkovým narušením vodního režimu lokality.

Foto: R. Štencel

Len žlutý (*Linum flavum*)

 Čeleď: Inovité (*Linaceae*)

 Kvete: červen – červenec

 Roste: nížiny – pahorkatiny

 Biologie: vytrvalá bylina, 20 – 50 cm

Tuto rostlinu nalezneme na výslunných stráních či sušších slatinných loukách. Preferuje vápnité půdy. Roste u Hněvotína, Krčmaně a Ohrozimi. Len žlutý je ohrožen zarůstáním lokalit.

Foto: J. Komárek

Foto: R. Štencel

Lilie zlatohlavá (*Lilium martagon*)

Lilie zlatohlávek (*Lilium martagon*)

 Čeleď: liliovité (*Liliaceae*)

 Kvete: červen – červenec

 Roste: nížiny – hory

 Biologie: vytrvalá bylina, 40 – 150 cm

Lilie zlatohlavá je velmi nápadná a dekorativní rostlina, která roste v listnatých a smíšených lesích nebo na vlhčích horských loukách. Vyskytuje se roztroušeně po celém území Olomouckého kraje. Ochrana spočívá především v zachování přirozené dřevinné skladby a šetrném lesnickém hospodaření.

Foto: J. Ohryzek

Medovník meduňkolistý

(*Melittis melissophyllum*)

Medovník velkokvětý (*Melittis melissophyllum*)

Čeleď: hluchavkovité (*Lamiaceae*)

Kvete: květen – červenec

Roste: nížiny – podhůří

Biologie: vytrvalá bylina, 20 – 60 cm

Roste ve světlých listnatých lesích, na pasekách či křovinatých stráních. Medovník roste v teplejších částech Prostějov-

ska, u Hluboček, Hranic, Krčmaně, Přerova, Vitčic, Vojtěchova a také v Litovelském Pomoraví. Ochrana spočívá především v zachování přirozené dřevinné skladby a ochraně biotopů listnatého lesa.

Měsíčnice vytrvalá (*Lunaria rediviva*)

Čeleď: brukvovité (*Brassicaceae*)

Kvete: květen – červenec

Roste: pahorkatiny – hory

Biologie: vytrvalá bylina, 30 – 140 cm

Roste v suťových lesích či údolních luzích, a to na stinných a vlhčích místech. V regionu ji především nalezneme na Jesenicku, v severní části Šumperska, na zalesněných svazích údolí Bystřice od

Hluboček až po Domašov nad Bystřicí a v lesích mezi Lipníkem nad Bečvou a Potštátem. Ojedinelé i na jiných místech. Ochrana spočívá především v zachování přirozené dřevinné skladby a udržení vlhkostních poměrů lokality.

Foto: T. Berka

Mochna skalní (*Potentilla rupestris*)

 Čeleď: růžovité (*Rosaceae*)

 Kvete: květen – červenec

 Roste: pahorkatiny

 Biologie: vytrvalá bylina, 20 – 50 cm

Roste na kamenitých stráních, skalkách, pasekách nebo v lesních lemech. Nalezneme ji v okolí Baldovce a Rozstání. Ohrožena je zarůstáním lokalit či přímou destrukcí lokalit.

Foto: J. Komárek

Foto: J. Komárek

Okrotice bílá (*Cephalanthera damasonium*)

 Čeleď: vstavačovitě (*Orchidaceae*)

 Kvete: květen – červenec

 Roste: nížiny – podhůří

 Biologie: vytrvalá bylina, 20 – 60 cm

Nalezneme ji převážně v listnatých lesích a lesních lemech, vzácněji na nelesních lokalitách. Roste na zásaditých půdách. Vyskytuje se roztroušeně po celém Olomouckém kraji. Ochrana spočívá především v zachování přirozené dřevinné skladby a ochraně biotopů listnatého lesa.

Foto: E. Stodolová

Okrotice dlouholistá (*Cephalanthera longifolia*)

Čeleď: vstavačovité (*Orchidaceae*)

Kvete: květen – červen

Roste: nížiny – podhůří

Biologie: vytrvalá bylina, 20 – 45 cm

Roste ve světlých lesích a křovinách, v lesních lemech, a to převážně v bučinách a dubohabřinách. Na rozdíl od okrotice bílé není tolik vázána na bazický podklad. Setkáme se s ní roztroušeně na Jesenicku, Šumpersku, Zábřežsku, v jižní části Oderských vrchů a vzácně i jinde. Ochrana spočívá stejně jako u předchozího druhu především v zachování přirozené dřevinné skladby a ochraně biotopů listnatého lesa.

Oměj pestrý (*Aconitum variegatum*)

Čeleď: pryskyřníkovité (*Ranunculaceae*)

Kvete: červen – srpen

Roste: nížiny – subalpínský stupeň

Biologie: vytrvalá bylina, 40 – 200 cm

Vyskytuje se v lužních lesích, stinných roklicích a podél vodních toků. Tuto rostlinu nalezneme v Hrubém Jeseníku, Litovelském Pomoraví, Rychlebských horách, na Králickém Sněžníku, u Hrubé Vody či Olomouce. Tento i všechny ostatní oměje jsou prudce jedovaté. Negativně ho můžou ovlivnit úpravy vodních toků.

Foto: R. Štencel

Oměj šalamounek (*Aconitum plicatum*)

Oměj šalamounek (*Aconitum callibotryon*)

 Čeleď: pryskyřníkovité (*Ranunculaceae*)

 Kvete: červenec – září

 Roste: hory – subalpínský stupeň

 Biologie: vytrvalá bylina, 30 – 150 cm

Roste v subalpínských nivách, lemech horských lešů, na prameništích nebo kolem vodních toků. Tuto rostlinu nalezneme v Hrubém Jeseníku, Rychlebských horách, na Králickém Sněžníku či v okolí Domašova nad Bystřicí.

Foto: V. Dvořák

Foto: R. Štencl

Oměj vlčí mor pravý

(*Aconitum lycoctomum* subsp. *lycoctomum*)

Oměj vlčí (*Aconitum vulparia*)

 Čeleď: pryskyřníkovité (*Ranunculaceae*)

 Kvete: červen – srpen

 Roste: nížiny – hory

 Biologie: vytrvalá bylina, 50 – 120 cm

Roste v suťových lesích, křovinách či ve vysokostěbelných nivách v horách. Oměj vlčí mor je udáván z okolí Hanušovic, Hranic, Javoříčka, Ludmírova, Moravského Berouna, Spálova, Střeně, Šumperku a z Hrubého Jeseníku. Ochrana spočívá především v zachování přirozené dřevinné skladby a ochraně biotopů listnatého lesa.

Foto: J. Komárek

Ostřice blešň (*Carex pulicaris*)

Tuřice blešň (*Vignea pulicaris*)

Čeleď: šáchorovité (*Cyperaceae*)

Kvete: květen – červen

Roste: pahorkatiny – hory

Biologie: vytrvalá bylina, 10 – 20 cm

Vyskytuje se na rašelinných loukách a rašeliníštích. Roste pouze u Rejvízu v Hrubém Jeseníku a u Vidnavy. Ohrožena může být odvodněním a zarůstáním lokalit.

Ostřice Davallova (*Carex davalliana*)

Tuřice Davallova (*Vignea davalliana*)

Čeleď: šáchorovité (*Cyperaceae*)

Kvete: duben – červen

Roste: nížiny – hory

Biologie: vytrvalá bylina, 10 – 40 cm

Nalezneme ji na slatinných a rašelinných loukách. Roste vzácně u Jeseníka, na Prostějovsku a ve vojenském prostoru Libavá. Udávána je také z okolí Lipníka nad Bečvou. Stejně jako předchozí druh může být ohrožena odvodněním a zarůstáním lokalit.

Foto: J. Komárek

Foto: J. Komárek

Ostřice tlapkatá oddenkatá

(*Carex pediformis* subsp. *rhizodes*)

Čeleď: šáchorovité (*Cyperaceae*)

Kvete: duben – květen

Roste: pahorkatiny – podhůří

Biologie: vytrvalá bylina, 15 – 40 cm

Roste ve světlých dubohabřinách a suťových lesích. Udávána je z údolí Březné u Drozdova na Zábřežsku a nově byla nalezena u Hvozdu na Prostějovsku.

Pérovník pštrosí (*Matteucia struthiopteris*) **Čeled':** papratkovité (*Woodsiaceae*) **Kvete:** červenec – září **Roste:** pahorkatiny – podhůří **Biologie:** vytrvalá bylina, 30 – 150 cm

Pérovník roste převážně v olšových porostech, náplavech, a to na humózních půdách. Dekorativní kapradina, která bývá dosti často pěstována v parcích či zámeckých zahradách. Často zplaňuje a šíří se na vhodných místech. V ČR zřejmě nepůvodní druh. Vytváří dva typy listů – jeden slouží pouze k asimilaci, druhý k rozmnožování. Udáván je z okolí Brníčka, Laškova, Lošova, Velkého Újezdu a z Litovelského Pomoraví.

Foto: J. Maštera

Foto: T. Berka

Pětiprstka žežulník pravá*(Gymnadenia conopsea subsp. conopsea)**Pětiprstka žežulník (Gymnadenia conopsea)* **Čeled':** vstavačovitě (*Orchidaceae*) **Kvete:** květen – červenec **Roste:** pahorkatiny – hory **Biologie:** vytrvalá bylina, 25 – 55 cm

Rostlina suchých luk a strání preferuje kamenitý podklad vápencových sutí. Tato orchidej se vyskytuje převážně na Jesenicku, na několika lokalitách ji nalezneme také v severní části Šumperska, u Kladek na Prostějovsku a vzácně jinde. Vhodná péče o tento druh je pravidelná seč a příležitostná krátkodobá pastva ovčí a koz.

Foto: M. Hroneš

Plamének přímý (*Clematis recta*)

 Čeleď: pryskyřníkovité (*Ranunculaceae*)

 Kvete: červen – červenec

 Roste: nížiny – pahorkatiny

 Biologie: vytrvalá bylina, 80 – 150 cm

Roste na křovinatých stráních a ve světlých hájích. Vyhledává zásadité půdy. Je udáván z teplejších částí Prostějovska. Jedná se o jedovatou rostlinu.

Plavuň pučivá (*Lycopodium annotinum*)

 Čeleď: plavuňovité (*Lycopodiaceae*)

 Kvete: červenec – září

 Roste: pahorkatiny – hory

 Biologie: vytrvalá bylina, 15 – 40 cm

S tímto druhem se setkáme ve vlhkých a stinných smrkových lesích. Roste na kyselých půdách, často také na trouchnivějících pařezech. Tuto plavuň nalezneme na Jeseníku, v severní části Šumperska a vzácně také na Prostějovsku, ve vojenském prostoru Libavá a u Potštátu na Hranicku. Těžištěm jejího výskytu je hlavně Hrubý Jeseník. Je ohrožena eutrofizací či nešetrným lesnickým hospodařením.

Foto: J. Komárek

Foto: R. Štencel

Prha arnika (*Arnica montana*)

Prha chlumní (Arnica montana)

 Čeleď: hvězdnicovité (*Asteraceae*)

 Kvete: červen – srpen

 Roste: podhůří – subalpínský stupeň

 Biologie: vytrvalá bylina, 20 – 60 cm

Roste na loukách, pastvinách, vřesovištích, v lesních světlinách či mokřadech. Roste pouze vzácně v Hrubém Jeseníku, kde byla však vyseta. V Jeseníkách je ale zřejmě původní. Je citlivá na odvodňování, hnojení či zalesňování lokalit.

Prstnatec Fuchsův pravý

(*Dactylorhiza fuchsii* subsp. *fuchsii*)

Prstnatec listenatý (*Dactylorhiza longebracteata*)

Čeleď: vstavačovité (*Orchidaceae*)

Kvete: květen – srpen

Roste: pahorkatiny – hory

Biologie: vytrvalá bylina, 15 – 60 cm

Roste na vlhčích i sušších loukách, pastvinách, rašeliníštích a vlhkých místech v lesích. Jde o jeden z nejhojnějších prstnateců v ČR. Těžiště výskytu v regionu je na Jesenicku a Šumpersku, dále byl zaznamenán např. v okolí Horního Štěpánova na Prostějovsku, Smilova ve vojenském prostoru Libavá, Hranic a v Litovelském Pomoraví. Druh ohrožují převážně změny vodního režimu, vyšší přísun živin a absence hospodaření na lokalitách. Lokality vyžadují pravidelné sečení.

Foto: J. Komárek

Foto: E. Stodolová

Prstnatec májový pravý

(*Dactylorhiza majalis* subsp. *majalis*)

Prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*)

Čeleď: vstavačovité (*Orchidaceae*)

Kvete: květen – červen

Roste: nížiny – hory

Biologie: vytrvalá bylina, 12 – 50 cm

Tuto orchidej nalezneme na sušších až bažinatých loukách, slatinách a rašeliníštích, vzácněji na lesních okrajích a pasekách. Roste na alkalických i kyselých půdách. Nejrozšířenější prstnatec v ČR, který se vyskytuje převážně na Jesenicku, Šumpersku, ve vojenském prostoru Libavá a v západní části Prostějovska. Druh ohrožují převážně změny vodního režimu, vyšší přísun živin a absence hospodaření na lokalitách. Lokality vyžadují optimálně pravidelné sečení.

Foto: V. Dvořák

Pryšec kosmatý (*Euphorbia villosa*)

Pryšec huňatý (*Tithymalus villosus*)

Čeled': pryšcovité (*Euphorbiaceae*)

Kvete: květen – červen

Roste: nížiny – pahorkatiny

Biologie: vytrvalá bylina, 40 – 80 cm

Roste na vlhkých loukách, v pobřežních křovinách nebo lesních světlínách. Vyskytuje se u Horky nad Moravou, Olomouce, Troubek a udáván je také od Horních Těšic. Ohrožení spočívá v úpravách vodního režimu a zarůstání lokalit.

Rojovník bahenní (*Ledum palustre*)

Čeled': vřesovcovité (*Ericaceae*)

Kvete: květen – červenec

Roste: pahorkatiny – hory

Biologie: keř, 50 – 150 cm

Tento keř roste na rašeliništích, vřesovištích, v rašelinných borech nebo také na stinných a vlhkých pískovcových skalách. V Olomouckém kraji roste pouze u Rejvízu v Hrubém Jeseníku. Ohrožen může být odvodněním a změnou druhové skladby lesa.

Foto: J. Komárek

Foto: J. Komárek

Sasanka lesní (*Anemone sylvestris*)

Sasankovka lesní (*Anemone sylvestris*)

Čeled': pryskyřníkovité (*Ranunculaceae*)

Kvete: květen – červen

Roste: nížiny – podhůří

Biologie: vytrvalá bylina, 15 – 50 cm

Roste na výslunných stráních, teplých lesních okrajích a světlínách. Vyskytuje se u Slatinic, Slatinek a na Kladecku. Druh je ohrožen zarůstáním lokalit či vytrháváním.

Sněženka podsněžník (*Galanthus nivalis*)*Sněženka předjarní* (*Galanthus nivalis*)**Čeľad':** amarylkovité (*Amaryllidaceae*)**Kvete:** únor – duben**Roste:** nížiny – hory**Biologie:** vytrvalá bylina, 10 – 30 cm

Sněženka roste převážně v lužních nebo jiných vlhkých listnatých lesích. Setkat se s ní můžeme i na podmáčených loukách. Podobně jako bledule jarní i tento druh často zplaňuje a šíří se do okolí ze zahrádek, kde je často vysazován. Roste roztroušeně na většině území kraje, ale těžiště jejího výskytu je v lužních lesích Litovelského Pomoraví. Ohrožena je nevhodným lesnickým hospodařením, zalesňováním a odvodňováním lokalit, ale také vytrpáváním.

Foto: J. Komárek

Foto: R. Štencl

Šicha oboupohlavná*(Empetrum hermaphroditum)**Šicha obojaká* (*Empetrum hermaphroditum*)**Čeľad':** šichovité (*Empetraceae*)**Kvete:** květen – červenec**Roste:** hory – subalpínský stupeň**Biologie:** keřík, 10 – 50 cm

Roste na vrchovištích, subalpínských holích a skalách. Nalezneme ji pouze na Králickém Sněžníku a v Hrubém Jeseníku.

Foto: R. Štencel

Tolije bahenní (*Parnassia palustris*)

Čeleď: tolíjovité (*Parnassiaceae*)

Kvete: červenec – září

Roste: nížiny – subalpínský stupeň

Biologie: vytrvalá bylina, 10 – 25 cm

Roste na vlhkých loukách, rašeliništích, vlhkých skalách nebo na prameništích. Je udávána od Horního Štěpánova, Janoušova, Lipové-lázní, Protivanova a Přemyslova u Loučné nad Desnou. Druh je ohrožen odvodněním, absencí hospodaření a následným zarůstáním lokalit.

Upolín evropský (*Trollius altissimus*)

Čeleď: pryskyřníkovité (*Ranunculaceae*)

Kvete: květen – červen

Roste: nížiny – alpský stupeň

Biologie: vytrvalá bylina, 20 – 100 cm

Upolín roste na vlhkých loukách, ve světlých lesích nebo na prameništích. Tuto žlutě kvetoucí rostlinu nalezneme v Hrubém Jeseníku, západní části Prostějovska a vzácně v Litovelském Pomoraví, v blízkosti Olomouce, ve vojenském prostoru Libavá a u Horních Těšic. Druh je na lokalitách ohrožen absencí hospodaření a následným zarůstáním. Žádoucí je tak pravidelné sečení.

Foto: R. Štencel

Vachta trojlistá (*Menyanthes trifoliata*)

Čeleď: vachtovité (*Menyanthaceae*)

Kvete: květen – červen

Roste: nížiny – hory

Biologie: vytrvalá bylina, 15 – 30 cm

Roste v mělkých tůních, bažinách, na rašeliništích či mokřých loukách. Nalezneme ji na několika lokalitách na Prostějovsku, u Lipníka nad Bečvou, Vidnavy, Zborova na Šumpersku, ve vojenském prostoru Libavá a vzácně také v Hrubém Jeseníku. Ohrožena může být odvodňováním lokalit či eutrofizací.

Foto: J. Komárek

Foto: R. Štencl

Vemeník dvoulistý (*Platanthera bifolia*)

Čeleď: vstavačovitě (*Orchidaceae*)

Kvete: květen – červenec

Roste: nížiny – hory

Biologie: vytrvalá bylina, 25 – 50 cm

Tuto orchidej můžeme nalézt jak ve světlých listnatých lesích, tak na osvětlených loukách a chudých pastvinách. Roste na kyselých i zásaditých půdách. Jedná se o nejhojnější chráněný druh orchideje v regionu. Roste roztroušeně po celém území, avšak s největší koncentrací na Jesenicku, v severní části Šumperska a vojenském prostoru Libavá. Nelesní lokality ohrožuje absence hospodaření a lesní lokality změna listnatých porostů na smrkové monokultury. Na několika

lokalitách na Jesenicku a Šumpersku se také vyskytuje velmi podobný druh vemeník zeleňavý (*Platanthera chlorantha*), který je řazen také mezi ohrožené druhy. Setkáme se s ním nejčastěji v náletech dřevin a křovin, listnatých a smíšených lesích či na otevřených podhorských loukách a pastvinách.

Foto: J. Komárek

Vranec jedlový (*Huperzia selago*)

Čeleď: plavuňovitě (*Lycopodiaceae*)

Kvete: květen – říjen

Roste: hory – subalpínský stupeň

Biologie: vytrvalá bylina, 5 – 30 cm

Tato plavuň roste hlavně v humózních jehličnatých leších, na alpínských loukách a okrajích sutí. Převážně se jedná o kyselé půdy. Tuto plavuň nalezneme na Jesenicku a Šumpersku. Těžištěm jejího výskytu je hlavně Hrubý Jeseník. Negativně ji může ovlivnit nešetrné lesnické hospodaření a mechanické narušení lokalit.

Vratička měsíční (*Botrychium lunaria*)

Čeleď: jazykovité (*Ophioglossaceae*)

Kvete: červen – srpen

Roste: nížiny – subalpínský stupeň

Biologie: vytrvalá bylina, 10 – 25 cm

Vratička měsíční roste na sušších loukách a pastvinách, a to častěji na vápnitých půdách. Nalezneme ji u Ostružné, Rudy nad Moravou, Velkých Losin a v Hrubém Jeseníku. Ohrožena je absencí nebo naopak příliš intenzivním hospodařením. Je citlivá na eutrofizaci. Vhodná je extenzivní pastva ovcí či koz.

Foto: T. Berka

Vrba plazivá (*Salix repens*)

 Čeleď: vrbovité (*Salicaceae*)

 Kvete: duben – květen

 Roste: nížiny – podhůří

 Biologie: keř, 50 – 150 cm

Roste na bažinatých až rašelinných loukách nebo písčítých okrajích rybníků. Vyskytuje se pouze na jediné lokalitě u Horního Štěpánova. Rostlina vytváří samostatné samčí a samičí jedince – je dvoudomá.

Foto: V. Dvořák

Foto: J. Komárek

Žebratka bahenní (*Hottonia palustris*)

 Čeleď: prvosenkovité (*Primulaceae*)

 Kvete: květen – červenec

 Roste: nížiny – pahorkatiny

 Biologie: vytrvalá bylina, 15 – 60 cm

Roste ve stojatých a pomalu tekoucích vodách, vodních příkopech a slepých ramenech řek. Tato rostlina je známa z Litovelského Pomoraví, z okolí Grygova, Kojetína, Lipníka nad Bečvou, Milotic nad Bečvou, Přerova a z Třeštiny. Ohrožena je destrukcí stanovišť, znečištěním vody či nešetrným obhospodařováním lokalit.

Rejstřík českých názvů rostlin:

- B** blatnice bahenní (5)
bledule jarní (55)
bledule letní (6)
bradáček srdčitý (6)
brambořík nachový (56)
- C** česnek hranatý (25)
- D** divizna brunátná (56)
dřín obecný (57)
ďáblík bahenní (57)
- H** hadí jazyk obecný (hadilka obecná) (58)
hladýš pruský (26)
hořec hořepník (hořepník luční) (26)
hořec jarní (hořepníček jarní) (7)
hořec křížatý (prostřelenec křížatý) (58)
hořec panonský (h. šumavský) (27)
hořec tečkovaný (7)
hořec tolitovitý (hořepník tolitovitý) (58)
hořeček mnohotvarý český (h. český) (8)
hořeček nahořklý pravý (h. nahořklý) (27)
hrachor bahenní (8)
hruštička prostřední (9)
hvězdnice chlumní (59)
hvězdnice zlatovlásek (z. obecný) (59)
hvězdoš podzimní (28)
hvozdík kartouzek hadcový (h. k. úzkolistý) (28)
hvozdík pyšný alpský (h. pyšný) (29)
hvozdík pyšný pravý (h. pyšný) (29)
- CH** chrpa chlumní (59)
- J** jalovec obecný nízký (29)
jednokvítěk velekvětý (30)
jelení jazyk celolistý (jazyk jelení) (9)
jestřábník alpský (30)
jestřábník velkoúborný (chlupáček velkoúborný) (10)
- K** kamzičník rakouský (60)
kandík psí zub (11)
kapradina hrálovitá (10)
kapradina Braunova (10)
kapradiník bažinný (60)
klikva bahenní (61)
koniklec velkokvětý (31)
koprníček bezobalný (61)
korálice trojklaná (31)
kosatec různobarvý (k. pestrý) (32)
kosatec sibiřský (33)
kotvice plovoucí (11)
kozinec dánský (61)
kropenáč vytrvalý (33)
kruštík bahenní (33)
kruštík modrofialový (62)
kruštík polabský (34)
kruštík růžkatý (34)
křivatec český skalní (34)
kyhanka sivolistá (62)
- L** ladoňka karpatská (l. dvoulistá) (34)
ladoňka rakouská pravá (l. dvoulistá) (35)
leknín bílý (35)
len žlutý (63)
lilie cibulkonosná (35)
lilie zlatohlavá (l. zlatohlávek) (63)
lipnice alpská (11)
lněnka Dollinerova (12)
lomikámen trojprstý (36)
lomikámen vždyživý (l. latnatý) (36)
lýkovec vonný (12)
- M** matizna bahenní (13)
mečík střešovitý (m. obecný) (37)
medovník meduňkolistý (m. velkokvětý) (64)
měkčička jednolistá (13)

- měsíčnice vytrvalá (64)
mochna jahodovitá (m. jahodníkovkvětá) (13)
mochna malokvětá (m. drobnokvětá) (14)
mochna skalní (65)
- O** okrotice bílá (65)
okrotice červená (37)
okrotice dlouholistá (66)
oměj pestrý (66)
oměj šalamounek (67)
oměj vlčí mor pravý (o. vlčí) (67)
ostřice blešní (tuřice blešní) (68)
ostřice Davallova (tuřice Davallova) (68)
ostřice mokřadní (38)
ostřice plstnatoplodá (38)
ostřice pochvatá (14)
ostřice ptačí nožka (38)
ostřice skalní (15)
ostřice šupinoplodá (39)
ostřice tlapkatá oddenkatá (68)
ostřice tmavá (15)
- P** pérovník pštrosí (69)
pětiprstka žežulník pravá (p. žežulník) (69)
plamének přímý (70)
plavuník alpský (p. alpský) (39)
plavuník Isslerův (40)
plavuník cypřiškovitý (40)
plavuník Zeillerův (40)
plavuník zpoštělý (40)
plavuň pučivá (70)
ploštičník evropský (15)
potočnice drobnolistá (p. malolistá) (16)
prha arnika (p. chlumní) (70)
prstnatec bezový (40)
prstnatec Fuchsův pravý (p. listenatý) (71)
prstnatec májový pravý (p. májový) (71)
prstnatec plamatý pravý (p. plamatý) (16)
prstnatec pletový (41)
- prustka obecná (16)
pryskyřník velký (p. veliký) (41)
pryšec bahenní (42)
pryšec hranatý (42)
pryšec kosmatý (p. huňatý) (72)
přeslička různobarvá (cídívka peřestá) (17)
přeslička zimní (cídívka přezimující) (43)
puchýrník sudetský (17)
- R** rojovník bahenní (72)
rosnatka okrouholistá (43)
- Ř** řečanka menší (řečanečka menší) (18)
řeřišnice hořká Opizova (ř. Opizova) (18)
řeřišnice rýtolistá (19)
- S** sasanka lesní (sasankovka lesní) (72)
sasanka narcisokvětá (větrnice narcisokvětá) (44)
sítina tmavá (19)
sleziník hadcový (44)
sleziník nepravý (s. klamný) (20)
sněženka podsněžník (s. předjarní) (73)
starček bažinný pravý (s. bažinný) (20)
starček poříční (20)
stračka vyvýšená (45)
střevíčník pantoflíček (45)
- Š** šabřina tatarská (21)
šicha oboupohlavná (šicha obojaká) (73)
šišák hrálovitý (š. hrálolistý) (46)
- T** tis červený (46)
tolije bahenní (74)
tučnice obecná pravá (t. obecná) (47)
- U** upolín evropský (74)
- V** vachta trojlístá (75)

vemeníček zelený (47)	vstavač trojzubý (23)
vemeník dvoulistý (75)	vstavač vojenský (51)
vemeník zelenavý (75)	všivec lesní (v. mokřadní) (52)
violka slatinná (48)	
violka žlutá sudetská (48)	Z záraza síťnatá (52)
vranec jedlový (76)	zdrojovka hladkosemenná (z. prameništní) (23)
vratička heřmánkolistá (21)	zdrojovka potoční (z. pobřežní) (53)
vratička měsíční (76)	zevar nejmenší (51)
vrba bylinná (22)	zimozelen okoličnatý (z. okolikatý) (21)
vrba laponská (22)	zvonečník hlavatý pravý (z. hlavatý) (54)
vrba plazivá (77)	zvonek okrouhlolistý sudetský (z. sudetský) (24)
vrbina kytkokvětá (bazanovec kytkokvětý) (49)	zvonek vousatý (54)
vstavač bledý (49)	
vstavač kukačka (v. obecný) (50)	Ž žebratka bahenní (77)
vstavač mužský znamenáný (50)	židoviník německý (24)
vstavač osmahlý (51)	žluťucha žlutá (ž. slatinná) (54)

Použitá literatura:

AOPK ČR. Nálezová databáze ochrany přírody. [On-line databáze; portal.nature.cz]
 Jersáková J. a Kindlmann P. (2004): Zásady péče o orchidejová stanoviště. – České Budějovice.
 Kubát K. a kol. (2002): Klíč ke květeně České republiky. – Praha.
 Květena ČR (ČSR), Vol. 1–8, Praha.
 ČSOP RS Iris (2010): Vzácné rostliny Prostějovska. – Prostějov.
www.botany.cz
www.kvetenacr.cz
www.naturabohemica.cz

Použité zkratky:

subsp. – subspecies (poddruh)
 syn. – synonymum

Poděkování:

Za poskytnutí cenných informací o rozšíření některých druhů děkujeme Haně Kleinové, Radku Štenclovi a Janu Vrbickému. Dále děkujeme autorům fotografií za jejich poskytnutí.

